GLASILO SLOVENSKE SKUPNOSTI na REKI in v PGŽ • letnik 7 • junij 2018 • številka 2

sopotja

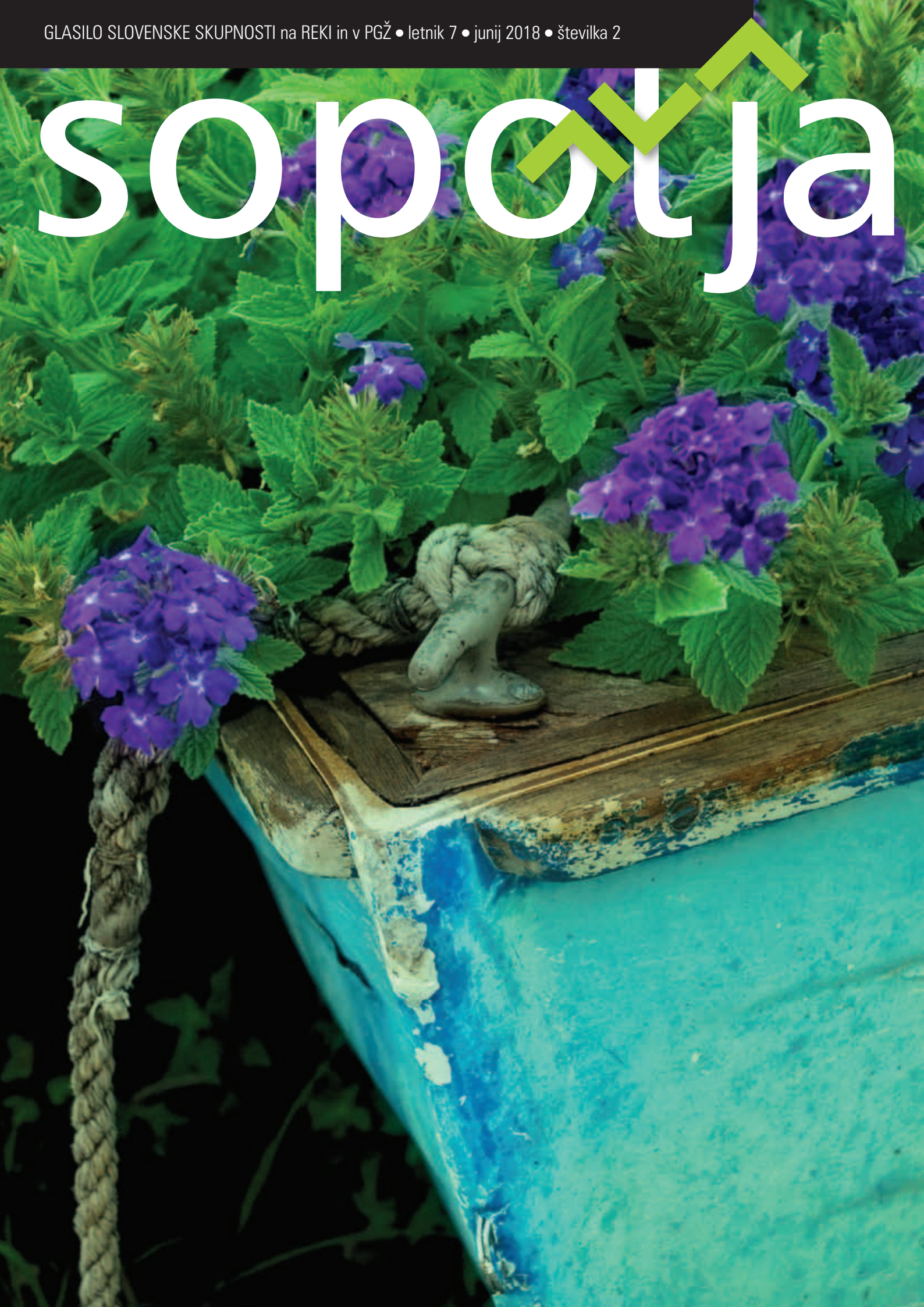

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
junij 2018, številka 2, letnik 7
ISSN 1848–4360
Reka, junij 2018

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec, Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelji:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje: Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik 3
Iz društva 4
EU korak 18
Iz pouka DPS 19
Literarni k0tiček 19
Si-T 20
Pogled z onkraj Snežnika 22
Srečanja 23
Foto kotiček 24

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
uradne ure, knjižnica in klubski prostori
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtek: 10.00–12.00

Urnik za skupine bo objavljen septembra.

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanica: dr. Smiljana Knez
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: http://sloembassy.zagreb@gov.si

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med prazniki: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglić
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

Uvodnik

Kulturna sezona, ki se izteka, je slovenski skupnosti na Reki prinesla pomembne novosti: na volilni skupščini krovne organizacije je članica vodstva KPD Bazovica dr. Barbara Riman postala nova predsednica in sedež se tako znova seli na Reko, kjer je bil ob ustanovitvi leta 1992, poleg tega so na reški univerzi napovedali, da bo po sporazumu z ljubljansko univerzo jeseni odprt lektorat za slovenski jezik. Predstavniki obeh univerz so obiskali tudi društvo, ki je marca gostilo učitelje in učiteljice slovenščine na Hrvaškem, maja pa – po konferenci v Opatiji – visoke goste iz Slovenije in predstavnike slovenskih gospodarskih organizacij iz Avstrije in Italije.

Volilna skupščina je potekala tudi v KPD Bazovica in vodstvo tudi v prihodnje zaupala dosedanjemu predsedniku Zvonimirju Stipetiću. Nadaljuje se sodelovanje z društvi, v minuli sezoni so bili to kulturni večeri z zborom Encijan iz SKD Istra iz Pulja, SKD Ajda iz Umaga in KPD Snežnik iz Lovrana, njegove članice pa so vodile tudi reško velikonočno delavnico za najmlajše.

Spremljamo obiske iz Slovenije, poleg Marinke Koželj Stepic z odmevnim predavanjem za planince so v društvu gostovali tudi Hrušiški fanti z Bistriškega, Mohorjeva založba iz Celovca pa je ta večer obogatila s knjižnim darilom.

Več dogodkov sta popestrila tudi nastopa MePZ KPD Bazovica in folklorna skupina, ki je sodelovala tudi na drugih dogodkih na Reki in srečanju v Škofji Loki, tam skupaj z mladinci. Na samostojnem večeru se je z zanimivim predavanjem predstavila skupina za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila, sledila pa je razstava fotografske skupine, ki skrbi tudi za Foto kotiček v Sopotjih.

Omenjamo tudi prisrčen dogodek v vrtcu na Zametu z donacijo umetnika Janeza Štrosa in glasbeni uspeh štirinajstletne Tare Vidović ter pestro dejavnost planinske skupine. Rojakinja Marija Šenk je sodelovala na pesniškem srečanju v Malinski, s svojo poezijo pa tudi tokrat izpolnjuje Literarni kotiček.

Rubrika iz društva EU korak je namenjena dejavnosti mladih, DPS pa govori o gostoljubnem sprejemu, ki sta ga upokojencem iz Slovenije pripravili učiteljica Mirjana Žagar in ravnateljica knjižnice v Čabru Sintija Žurga Paripović.

Rubrika Si-T omenja nekatere dogodke na Reki, povezane s slovenskimi raziskovalci in ustvarjalci, Dragica Jaksetič se ozre na odnos do narave, rubrika Srečanja pa tokrat predstavlja dolgoletnega vodilnega predstavnika krovne organizacije Darka Šonca. Želimo vam prijetne počitnice in na svidenje septembra. **Uredništvo**

OBVESTILO

Življenjske zgodbe, vabilo rojakom

Reška enota ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), ki raziskuje rojake na Hrvaškem, bi želela predstaviti tudi njihova osebna pričevanja in tako iztrgati pozabi velik del te gotovo zanimive, a prezrte in še nepoznane zgodovine. Vodja enote dr. Barbara Riman zato k sodelovanju najlepše vabi vse rojake, predvsem starejše generacije z območja Reke in Kvarnerja, Gorskega kotarja in Istre, ki so ji pripravljeni zaupati svoje življenjske zgodbe, in to ne glede na delo, ki so ga opravljali, prav tako sploh ni pomembno, ali imajo slovensko državljanstvo ali ne. Enako dobrodošla in pomembna so vsa pričevanja! V celoti je tudi zagotovljeno varstvo osebnih podatkov.

Stik: e-pošta: barbara.riman@gmail.com

ali telefon: 091 5436 808 ali v uradnih urah društva na tel. +385 (0)51 215 406.

2. marec, Srednja pomorska šola, Bakar

Spoznajmo luke sveta – dijaki predstavili Luko Koper

Projekt srednje pomorske šole Bakar je bil zasnovan kot predstavitev v programu PowerPoint, ki jo pod mentorstvom profesorjev dijaki pripravijo za druge dijake v šoli. Po lanskem spoznavanju tržaškega pristanišča je letos prišla na vrsto Luka Koper. Učenci so se res potrudili in precej detajlno spregovorili o zgodovini Kopra, položaju luke v srednjeevropskem prostoru, sami luki in njenem pomenu, pa tudi o pomembnih posameznikih iz Kopra, Sloveniji nasploh, njenih športnikih, rokovski sceni in še marsičem, kar utegne zanimati srednješolce. Žal se predstavitve niso mogli udeležiti predstavniki pomorske šole iz Portoroža, KPD Bazovica pa je vabilo prejela malce prepozno, da bi lahko pripravila kulturno točko. No, za popestritev programa je poskrbel šolski ansambel z odličnimi izvedbami skladb Damirja Urbana in Zorana Predina.

Za konec: zelo je pomembno, da se med seboj čim bolje spoznamo. Ta prireditev je k temu gotovo veliko pripomogla.

Darko Mohar

Tokrat predstavljena Luka Koper.
Foto: Darko Mohar

5. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Redna letna skupščina

Skupščina je bila tokrat tudi volilna. Z običajnim dnevnim redom – kot so poročilo o delu in finančno poročilo za leto 2017, načrti za 2018 ter razrešitev vodstva in volitve – jo je vodil predsednik Zvonimir Stipetić., to pa je bila tudi priložnost za podelitev priznanj ob lanskem jubileju članom, ki se decembrske prireditve niso mogli udeležiti.

Lansko dejavnost so predstavili vodje skupin: najprej Zvonimir Stipetić kot predsednik zbora za MePZ, ki zdaj šteje 41 pevcev in je imel lani 26 nastopov, 11 tudi zunaj društva, na Hrvaškem, v Sloveniji in BiH, izšla pa je tudi nova zgoščenka zbora. Vodja planinske skupine (PS) Darko Mohar je poročal o pohodih, predavanjih, razstavah in izobraževanju ter sodelovanju s slovenskimi društvi. O delu mladinske skupine je spregovorila Natali Iskra in med drugim poudarila osredotočenost na najmlajše, skupaj z društvom EU korak, v katerem je zaposlena kot projektna vodja. Organizacijski vodja dramske skupine Milan Grlica je povedal, da so komedijo Še tat ne more pošteno krasti uprizorili štirinajstkrat, posebej uspešno na srečanju ljubiteljskih skupin iz zamejstva v Mavhinjah pri Trstu, kjer so bili najboljši; zahvalil se je vsem sodelujočim in se ozrl na pripravo nove, člansko okrepljene predstave. Vodja fotografske skupine Andrej Hromin se je pohvalil z novimi člani in poročal o gostovanjih in razstavah, posebej o razstavi 70 let KPD Bazovica. Vodja folklorne skupine (FS) Nataša Grlica je poleg skoraj vsakomesečnih nastopov ali gostovanj še spomnila, da praznujejo letos deset let delovanja v člansko in programsko obnovljeni zasedbi, in k sodelovanju znova povabila mlajše člane. Pol manjši jubilej, pet let delovanja pod umetniškim vodstvom Ivana Hareja, praznuje glasbena skupina, je povedal njen vodja Andrej Mohar in se pohvalil s celovečernim programom in videonastopom. Gloria Segnan je povedala več o Skupini za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI), ki proučuje zanimivosti o rojakih na Reki in slovenske dediščine nasploh. O dopolnilnem pouku slovenskega jezika in kulture (DPS) v društvu je spregovorila tajnica KPD Bazovica, Eva Ciglar: v času skupščine je pouk, ki ga vodi učiteljica Vida Srdoč, namreč redno potekal. Na skupščini so poudarili še lansko pridobitev, reško enoto Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane in sodelovanje z drugimi društvi, se za vsestransko podporo zahvalili Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ter omenili še redno izhajanje mesečnega napovednika Bazovica Info in trimesečnega glasila Sopotja. Sledilo je finančno poročilo in poročilo nadzornega odbora; podal ju je Boris Rejec in oboje je bilo soglasno sprejeto. Podrobnejši podatki o finančnem poslovanju so za vse zainteresirane na vpogled v tajništvu. Brez presenečenj in s soglasnim sprejetjem predlaganih članov je potekala tudi volilna skupščina. Vodstvo se je znova pomladilo, novi člani upravnega odbora so Eva Ciglar, Natali Iskra in Andrej Mohar, v njem pa delujejo še Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Marijana Košuta - Banković, Ivo Marušić, Darko Mohar, Barbara Riman, Vitomir Vitaz in Zvonimir Stipetić, na prvi seji znova izvoljen za predsednika. On se je ob koncu vsem zahvalil za trud in sodelovanje ter znova pozval k varčevanju in prizadevanju, da bi uspešno izpeljali vse načrtovano. Marjana Mirković

Eva Ciglar in Zvonimir Stipetić.
Foto: Marjana Mirković

8.–9. marec, EŠ Mijo Mirković, Reka

107 let srednje ekonomske šole

Članici KPD Bazovica z dijakinjama. Arhiv društva.

Srednja ekonomska šola Mijo Mirković z Reke praznuje letos 107 let delovanja. Dijaki in profesorji so ob tem pripravili zanimiv in bogat program z različnimi dogodki, kvizi znanja, delavnicami, razstavo in predavanji ter ob koncu še s koncertom v kinu Art.

K praznovanju so povabili tudi KPD Bazovica, vabilu sta se odzvali Milena Licul in Slavica Vuković - Bačić. Osrednja slovesnost je potekala 9. marca v šolski dvorani. Ravnateljica šole Laura Grubišić je s pozdravnim nagovorom navzoče vpeljala v predstavitev projekta z naslovom Šola, ambasador evropskega parlamenta. V ta namen so dijaki pripravili 28 stojnic, za vsako članico Evropske unije posebej. Gostiteljica slovenske stojnice je bila maturantka Ira Nimčević, ki se je s sošolko potrudila ter slovenski kotiček okrasila z zastavo, brošurama, domačo poticco ... Z Mileno Licul sva se odzvali vabilu šole in dogodek obogatili, oblečeni v slovensko nošo. Prireditev se je nadaljevala z nastopom dijakov, petjem in recitalom, navzoče pa pozdravila tudi nekdanja dijakinja te šole, danes pomočnica hrvaškega ministra za pravosodje, Jana Špero. Programu je sledila bogata pogostitev, večurno druženje s profesorji, dijaki in gosti pa je bilo prijetno in zanimivo. Slavica Vuković - Bačić

10. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Dan žena obogatil nastop SKD Istra iz Pulja

Ob dnevu žena je v KPD Bazovica potekal večer, poln veselja in pesmi, organiziran v okviru sodelovanja s slovenskimi društvi na Hrvaškem, tokrat s SKD Istra iz Pulja.

Program je s čestitko in besedo o prazniku napovedal koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, razpoloženje občinstva pa je v polni dvorani že takoj na začetku, s pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje, dvignil gostujoči zbor Encijan. Pod temperamentnim vodstvom Paole Stermotić je to z enakim žarom in repertoarjem priljubljenih slovenskih in hrvaških pesmi – Bele ladje, *Da te mogu pismom zvati*, *Ružo crvena*, Došel je, došel Zeleni Jure, Zemlja pleše … – ohranil ves čas svojega nastopa, ki ga je bila ena sama vedrina, do konca s pesmijo Kako lepo je biti muzikant. Program zbora, ki se nam je tokrat predstavil v zasedbi šestnajstih pevk in enajstih pevcev, je povezoval Branko Velimirović, pevec iz obetajoče mlajše generacije. MePZ Encijan spremljajo tudi štirje glasbeniki, violinist Srećko Savretić, kitarista Alen Belullo in Tomo Divić ter Sandro Vešligaj na klaviaturah, kar še posebej bogati njihove nastope. Navdušeno dvorano je pozdravila tudi predsednica SKD Istra, Danica Avbelj, tudi pevka v zboru. Zahvalila se je KPD Bazovica za gostoljubje in poudarila pomen stikov med rojaki, česar se zlasti zavedajo v Istri, kjer so povezani tudi v koordinaciji slovenskih društev na regionalni ravni.

Program v drugem delu večera je bil namenjen pisateljici in publicistki Zofki Kveder (Ljubljana, 1878–Zagreb,1926), s Hrvaško povezani od otroških let, dvajset let pa je živela v Zagrebu, kjer so letos počastili tudi 140 let od njenega rojstva. Zofka Kveder je bila tudi ena izmed vodilnih feministk v jugovzhodni Evropi na začetku 20. stoletja, njena prizadevanja za emancipacijo žensk in opozorila na nasilje nad njimi pa so še danes aktualna. Na to sta ob tej priložnosti s svojim nastopom lepo spomnila tudi predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in Vitomir Vitaz, z izborom in interpretacijo črtic iz zbirke Misterij žene.

Zanimiv in pester kulturni večer je s krajšim nastopom končal MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka, gostje iz Pulja pa so po prijetnem druženju povabili KPD Bazovica, naj kmalu obišče Istro in rojake v Pulju znova razveseli z nastopom zbora, dramske, folklorne ali fotografske skupine. Marjana Mirković

Veselo druženje po nastopu.
Foto: Marjana Mirković

13. maj, Otroški vrtec Reka, CPO Turnić, podcenter Krnjevo

Angelsko v vrtcu na Krnjevu

Janez Štros z otroki.
Foto: Eva Ciglar

V jubilejni številki Sopotij, ki je izšla konec lanskega leta, smo poročali o dobrodelni slikarski razstavi Janeza Štrosa iz Kranja, ki smo jo v KPD Bazovica odprli lani novembra. Umetnik je izdal že drugo knjigo svojih zbranih likovnih abstrakcij z naslovom Tudi ti si angel, ta ima podnaslov Žarek upanja. Knjigo, obogateno z njegovimi mislimi, prejme vsak v zahvalo za prostovoljno donacijo. Prejel jo je tudi vsak, ki je kakor koli pripomogel k uresničitvi namena slikarjeve zgodbe, ki se drži načela "pomagati šibkejšim". Tako je Janez podal roko našemu društvu KPD Bazovica in mi otroškemu vrtcu Reka oz. skupini otrok z motnjami v razvoju oddelka Krnjevo. Z zbranimi sredstvi smo omogočili nakup pomagal, učil in didaktičnih pripomočkov, ki bodo otrokom bogatili igro in pomagali pri razvoju. Po srečnem naključju smo naleteli na slovenskega dobavitelja, ki je za naročeno vrednost povečal paket in tako prispeval k skupni angelski zgodbi. Izkupiček je dosegel vrednost 4.000,00 kun. Ravnateljica reškega vrtca Davorka Guštin in vzgojiteljice, ki so skrbno izbrale primerno, so nas v zahvalo povabile v dvorano vrtca Krnjevo, kjer so nam otroci skupin Planika in Ribice pripravili pravo malo prireditev. S plesom, petjem in recitacijami so nas razveselili tudi otroci programa Igralnih uric slovenščine iz oddelka Bulevard, ki ga dvakrat na teden vodi vzgojiteljica Laureta Španjol. Povabilu sta se odzvala tudi dobrosrčni slikar Janez Štros in predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić, ki je tovrstno sodelovanje z veseljem pozdravil. Skupaj nam je uspelo osrečiti otroke in oni so ta dan nedvomno osrečili nas, celo z ročno izdelanimi angelčki iz naravnih materialov, ki smo jih organizatorji prejeli v znak zahvale za spomin. Prav vsi smo lahko angeli, a če hočemo leteti, se moramo objeti. **Eva Ciglar**

16.–17. marec, OŠ Pećine, KPD Bazovica

Srečanje učiteljic in učiteljev slovenskega jezika na Hrvaškem

Z nastopa in po srečanju na OŠ Pećine.
Foto: Marjana Mirković

Srečanje so organizirali Zavod Republike Slovenije za šolstvo (ZRSŠ), ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) RS ter reška enota Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane, v sodelovanju s KPD Bazovica. Udeleženci so najprej obiskali OŠ Pećine in se seznanili s poukom po modelu C, ki je jeseni leta 2009 na Hrvaškem najprej redno zaživel na tej šoli, pozneje tudi na OŠ dr. Andrija Mohorovičića v Matuljih in njeni podružnični šoli v Jušićih ter na reški OŠ Kozala in OŠ Vazmoslava Gržalja v Buzetu. Z izjemo OŠ Kozala – tam poučuje Sandra Grudenić – pouk vodi učiteljica Andrea Šlosar. Pouk spada v hrvaški šolski sistem, kot vrsta izbirnega predmeta se tudi ocenjuje in na OŠ Pećine ga vsa leta obiskuje kar tretjina vseh učencev šole, zasluga pa velja rojakinji Ireni Margan, uspešni ravnateljici, ki je orala ledino na tem področju in se sama lotila poučevanja, že leta 2006 pa slovenščino kot prostovoljni pouk uvrstila na urnik te šole. Učiteljica Andrea Šlosar je ob tej priložnosti tudi povedala, da je prevzela pouk od svoje predhodnice Vide Srdoč, da imajo letos 48 učencev in šest skupin ter za pouk zagotovljeno posebno učilnico. Del svojega znanja so na krajšem in prisrčnem nastopu predstavili tudi obiskovalcem in ob koncu zapeli še Kekčevo pesem. Andrea Šlosar je spregovorila tudi o vezeh OŠ Pećine s šolami v Sloveniji, predvsem z OŠ Kidričevo, omenila pomen finančne in druge podpore, ki jo zagotavljajo ZRSŠ, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka in njegov predsednik Boris Rejec, izpostavila pa tudi dobro sodelovanje s KPD Bazovica in reško enoto INV.

Navzoče je pozdravila tudi ravnateljica OŠ Pećine Jasna Vukonić – Žunić. Njej in učiteljici se je za pouk in topel sprejem v imenu obiskovalcev zahvalil Roman Maurice Gruden z MZIŠ in pri tem med drugim poudaril ključno vlogo ravnateljev. Srečanje se je nadaljevalo v KPD Bazovica, s predavanjem dr. Barbare Riman o zgodovini slovenstva na Hrvaškem, ki je znova opozorila na pomen učenja in ohranjanja jezika. Sledila je obravnava delovanja MZIŠ in ZRSŠ na področju DPS in zamejskega šolstva; v dveh skupinah so jo vodili mag. Marko Koprivc in Eva Jurman ter Roman Maurice Gruden in Veronika Pirnat. Srečanja se je udeležila tudi vzgojiteljica Laureta Španjol, ki v reškem vrtcu Bulevard od marca lani vodi igralne urice v slovenščini. Trenutno jih obiskuje devet malčkov, v pripravi pa je tudi program za celodnevni vrtec. **Andrea Šlosar, Marjana Mirković**

16.–18. marec, Upravna enota/HKUD Komušina/Sokolski dom, Škofja Loka

Manjšinske organizacije v razmišljanju in oblikovanju prihodnosti EU

V Škofji Loki je potekala mednarodna konferenca, ki jo je s programom Evropa za državljane sofinancirala Evropska unija. Pri projektu, katerega nosilec je bilo Hrvaško kulturno-umetniško društvo (HKUD) Komušina v sodelovanju z Občino Škofja Loka, je sodelovalo še šest manjšinskih organizacij iz različnih držav, Občina Dupnitsa iz Bolgarije, Občina Riebini iz Latvije, Občina Szödlige iz Madžarske, Hrvaško kulturno-prosvetno društvo Matija Gubec iz Tavankuta iz Srbije ter Društvo bosanskih Hrvatov Prsten in KPD Bazovica s Hrvaške. Slednje smo zastopale tri predstavnice društva, Ivona Novaković, Natali Iskra in Eva Ciglar. Prvi dan je bil posvečen predstavitvi posameznih organizacij in izzivom, s katerimi se spoprijemamo v svojem okolju. Različni pogledi na uveljavljanje manjšinskih pravic so privedli do debate o neenaki zakonodaji in vlogi manjšinskih organizacij v tej zvezi. Svoje poglede na manjšinsko problematiko je predstavil evropski poslanec dr. Igor Šoltes, člana Državnega zbora RS dr. Matej Tašner Vatovec in Miha Kordiš pa sta spregovorila o smernicah slovenske politike. Po uradnem delu smo se zbrali v društvu HKUD Komušina, kjer so člani pripravili kulturni program z živo hrvaško avtohtono glasbo in kulinaričnimi specialitetami. V sproščenem vzdušju smo se med seboj spoznavali, si izmenjali primere iz praks in tudi zaplesali.

Na srečanju in v kulturnem programu tudi KPD Bazovica. Arhiv društva.

Drugi dan je potekal osrednji dogodek, s predstavitvijo projekta in nagovori visokih gostov ter plenarno razpravo o pobudi za urejanje formalnopravnega položaja hrvaške manjšine v Sloveniji, ki doslej ni priznana. Pri tem smo poudarili najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na uveljavljanje manjšinskih pravic na Hrvaškem. Te Slovenci po zakonu sicer imamo, a se v praksi nemalokrat, kljub veliki vnemi, potrebam in celo zakonskim podlagam, včasih težko uveljavljajo. Konferenca se je končala z bogatim kulturnim programom manjšinskih društev, med katerimi je bila tudi naša folklorna skupina (FS). Zadnji dan je bil namenjen evalvaciji in podpisovanju skupne pobude o aktivnem vključevanju manjšin v lokalne skupnosti in med drugim izboljšavi medsebojne komunikacije, kar bi prispevalo k integraciji manjšin v družbeno, kulturno in politično okolje.
Eva Ciglar

Na nastop v Škofji Loki pa se je ozrla tudi članica FS KPD Bazovica Slavica Vuković - Bačić

"V Sokolskem domu sta program zaključila razstava manjšinske umetnosti in festival folklore. Naša skupina se je predstavila s Ta potrkano polko in istrskim plesom ob glasbeni spremljavi harmonikarja Ivana Simića in tamburašev Ivana Fajte in Ivorja Vasića. Z našim veselim nastopom in prelepimi gorenjskimi in istrskimi nošami smo navdušili občinstvo in tudi druge sodelujoče FS. Znova smo se prepričali, da so naši nastopi vedno zanimivi, tako doma kot tudi zunaj Hrvaške.

Gostitelji so nas lepo sprejeli in organizirali vse, da bi se dobro počutili, imeli smo tudi čas za ogled znamenitosti v tem prijetnem in mirnem mestu ob sotočju Poljanske in Selške Sore, z enim izmed najbolje ohranjenih srednjeveških središč. Pri tem smo kot zanimivost med drugim opazili, da je v mestnem grbu Škofje Loke iz 14. stoletja upodobljena glava zamorca, podobna reškemu *morčiču*. Legenda pravi, da je enega izmed freisinških gospodov na poti v Poljansko dolino napadel medved, rešil pa naj bi ga njegov sluga, zamorec, ki je zver ubil. V zahvalo je škof dal upodobiti zamorca s krono na glavi v grbu Škofje Loke. Zaradi našega *morčiča* je bila ta legenda za nas posebej zanimiva in na Reko smo se vrnili zadovoljni, polni vtisov, z željo, da bi bilo takšnih dogajanj čim več." Slavica Vuković-Bačić

20. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Marinka Koželj Stepic: Patagonija in Ognjena zemlja, predavanje

Marinka Koželj Stepic in Darko Mohar. Arhiv Darka Moharja.

Slovenska planinka in popotnica Marinka Koželj Stepic je že večkrat gostovala v KPD Bazovica na Reki. Povedla nas je že v Nepal in na Novo Zelandijo, nekateri smo imeli priložnost potovati pod njenim vodstvom na nekatere evropske destinacije, na primer Kreto. Letos je za nas pripravila predavanje o Patagoniji in Ognjeni zemlji, ki ju je obiskala popolnoma sama, brez kakršne koli agencijske pomoči. Z njo smo obiskali Punta Arenas in še nekatere druge kraje skrajnega juga Južne Amerike, videli argentinske stepe, jezero Argentino, vrhove Cerro Torre, Fitz Roy in Torres del Paine, ledenike, zalive in fjorde, se družili s pingvini in domačim prebivalstvom.

Prehitro je potekla urica zanimivega predavanja. Marinka predava ob diapozitivih, torej z analognimi posnetki, ki so veliko toplejši kot današnja hladna digitalna tehnika. Tudi zvok diaprojektorja daje predavanju poseben čar minulih časov. Predavanje je dodatno popestrila reška planinka in popotnica Dorica Kaličanec, ki je s seboj prinesla več zgoščenk izvirne glasbe iz teh krajev. Sledilo je še krajše druženje v klubski sobi in seveda pogovor o predavanju prihodnje leto, ko se bomo podali na otoke Tihega oceana. Darko Mohar

21. marec, Hotel Malin, Malinska

Srečanje pesnikov in pesništva, Otok Krk 2018

Organizacija Unesco je prvi dan pomladi, 21. marec, razglasila za svetovni dan poezije. Praznik so med drugimi počastili tudi v Malinski, kjer je potekalo šesto srečanje pesnikov in pesništva Otok Krk 2018, obenem tudi kot sklepna slovesnost literarnega projekta Pogrejmo krško zimo 2017/18. Ob tej priložnosti so tudi predstavili zgoščenko z avtorsko čakavsko poezijo otoka Krka in podelili nagrade in priznanja zmagovalcem zadnjega literarnega natečaja na temo *Stihom te sanjam* v organizaciji društva Krška beseda in spletnega portal otok-krk.org.

Srečanja se je udeležila tudi rojakinja Marija Šenk z Reke, članica KPD Bazovica in večletna sodelavka Sopotij. Ob tej priložnosti je predstavila del svojega ustvarjanja in pesem, napisano na tokratno temo, z naslovom Preteklosti ni. Pesem, ki jo je posebej za Sopotja prevedla v slovenščino, objavljamo v rubriki Literarni kotiček in se avtorici najlepše zahvaljujejo. Marjana Mirković

23. marec, Univerza na Reki

Lektorat za slovenski jezik

Končno, bi lahko rekli. Predstavniki ljubljanske in reške univerze so podpisali sporazum o odprtju lektorata slovenskega jezika, književnosti in kulture na reški filozofski fakulteti. Lektorat, predviden v novem študijskem letu 2018/19, bo gotovo okrepil sedanje že uspešno sodelovanje med univerzama.

Srečanja se je udeležila tudi slovenska veleposlanica na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, ki se je posebej zavzemala za vzpostavitev lektorata in ji gre velika zahvala, da je tako pomagala izpolniti eno izmed dolgoletnih želja slovenske skupnosti na Reki. Za veliko podporo se je veleposlanici zahvalila tudi rektorica reške univerze dr. Snježana Prijić - Samaržija, ki je za pobudo o lektoratu tudi sama takoj pokazala veliko posluha. Podpis sporazuma ocenjuje kot nov in pomemben korak v medsebojnem sodelovanju v prihodnje, prav tako bo tudi nova obogatitev na področju slovanskih jezikov na reški univerzi, poleg sedanjih lektoratov za makedonski in poljski jezik.

Dr. Snježana Prijić - Samaržija, tudi sama slovenskih korenin. Foto: Marjana Mirković

Dogovorjena je tudi novost na področju doktorskih študijev, kar je predlagala dr. Aleksandra Kanjuo Mrčela, predstojnica Doktorske šole v Ljubljani, Rečanka, ki jo je tja pripeljal študij sociologije in je v Sloveniji ustvarila uspešno kariero.

Veččlanska delegacija ljubljanske univerze na čelu z rektorjem dr. Igorjem Papičem in drugi slovenski predstavniki so v okviru delovnega srečanja obiskali tudi KPD Bazovica in se seznanili s položajem slovenske skupnosti na Reki. Marjana Mirković

28. marec, HNK Ivana pl. Zajca, Reka

Gioachino Rossini, *Stabat mater*

V Hrvaškem narodnem gledališču (HNK) Ivana pl. Zajca na Reki je potekalo odmevno gostovanje orkestra in zbora Slovenske filharmonije (SF), ki sta skupaj z mešanim zborom Glasbene šole iz Ajdovščine in solisti (Kristina Kolar, sopran, Jadranka Juras, mezzosopran, Kirlianit Cortés Gálvez, tenor in Dario Bercich baritone) izvedla veličastno Rossinijevo delo. Koncert je spremljala čla nica Skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila v KPD Bazovica, profesorica glasbe Gloria Segnan:

"Glasba je sveta umetnost, je nekdo napisal. Da je to res, smo se prepričali tudi tokrat v HNK Ivana pl. Zajca. Orkester in zbor SF pod dirigentsko palico Boruta Smrekarja je skupaj z mešanim zborom glasbene šole Vinka Vodopivca iz Ajdovščine na Reki gostoval s svetovno znanim delom Stabat mater Gioachina Rossinija. Orkester SF ponosno nadaljuje tradicijo društva Academia Philharmonicorum, ustanovljenega 1701. leta, in njegovega naslednika, Philharmonische Gessellschaft (Filharmonične družbe) iz 1794. leta ter je med starejšimi orkestri take vrste. Letos praznuje 70. obletnico obstoja, kot naše društvo lani.

Stabat mater uvrščajo med največja dela sakralne glasbe 19. stoletja. Vsebuje deset stavkov in povezuje različne forme, kot so arije, dueti, kvarteti, zbori in mirne, a capella stavke. Živopisni verzi iz 13. stoletja so oblikovani v pretresljivo molitev in čustva, ki opisujejo Marijino trpljenje pod križem razpetega sina. Stabat mater dolorosa, mati žalostna je stala, so začetne besede srednjeveške tožbe Device Marije. V katoliškem bogoslužju se tudi danes izvaja v latinščini, kot se tudi, prevedena v žive jezike, po navadi poje v času korizme. Lepota in umetniška moč dela Stabat mater je bila navdih številnim skladateljem, da glasbeno izrazijo svoje doživetje bolečin božje matere. V reškem gledališču je bila prva izvedba svečanega Rossinijevega dela leta 1963, nato 1993 ter zadnja pred osmimi leti v katedrali Sv. Vida.

Reško občinstvo se je z dolgim aplavzom zahvalilo za enkratno, globoko doživetje. Glasba je čudovita povezava med ljudmi, v pravem trenutku in v času, ko se Reka pripravlja, da postane evropska prestolnica kulture." Gloria Segnan

Izjemen večer. Foto: Gloria Segnan

30. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Velikonočna delavnica za najmlajše

Prostore KPD Bazovica je znova izpolnil živahen otroški živžav, v času velikonočnih praznikov je namreč tudi letos potekala delavnica za najmlajše. Organizirale so jo članice mladinske skupine – njena vodja Ivona Novaković, tajnica društva Eva Ciglar in Natali Iskra, sicer projektna vodja v društvu EU korak in pobudnica dogodka. Ta je tokrat potekal v sodelovanju z ustvarjalno skupino KPD Snežnik iz Lovrana, posebej dejavno v zadnjih šestih letih, odkar jo zavzeto vodi Branka Širola. Svoje znanje nenehno izpopolnjuje na različnih tečajih večinoma v Italiji in skupina redno pripravlja razstave. Uspešno so se predstavili v slovenskih društvih v Istri in Zagrebu ter sodelovali na lovranskem in ptujskem karnevalu. Na dveurni delavnici v KPD Bazovica je Branko Širola spremljala tudi mati Emilija, ki ročna dela ustvarja vse življenje in skupaj sta – z veliko dobre volje in potrpežljivosti – pripomogli, da so vsi otroci domov odšli z nasmehom in piščanci v rokah. Velikonočno druženje je v društvo pripeljalo petnajst otrok, starih od pet do dvanajst let, nekateri izmed njih so se udeležili tudi lanskega srečanja v tem času, miklavževanja ali Poletja v Bazovici. Večinoma so prišli skupaj s starši ali starimi starši, tako da je srečanje in izdelovanje okrasja iz volne povezalo več generacij, in po besedah Eve Ciglar bodo temu posebno pozornost v društvu posvetili tudi v prihodnje. Živahno in veselo popoldne, s pesmijo in veliko smeha je bila nova spodbuda mladim močem, ki pripravljajo tudi Poletje v Bazovici. Prijave že potekajo. Marjana Mirković

Z najmlajšimi vedno veselo in zabavno. Foto: Marjana Mirković

7. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Deset let FS, Hrušiški fanti in knjige Mohorjeve družbe

Vsebinsko zelo pester kulturni večer je prinesel nastop folklorne skupine in pevcev ter bil tudi priložnost za podaritev knjižne zbirke Mohorjeve družbe društvu. Navzoče v polni dvorani je nagovorila tajnica društva Eva Ciglar, tudi povezovalka programa, in pri tem posebej pozdravila predstavnike založbe Mohorjeva družba iz Celovca, Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Ljubljane ter nastopajoče Hrušiške fante in obiskovalce z Bistriškega.

Na oder je najprej povabila folklorno skupino KPD Bazovica, ki v sedanji, obnovljeni sestavi pod vodstvom Nataše Grlica praznuje desetletnico uspešnega delovanja. Poleg slovenskih plesov se skupina rada zavrti tudi v hrvaških plesih; tokrat so bili najprej slavonski in zatem, ob koncu programa, še istrski *balun*, oboje ob glasbeni spremljavi tamburaškega sestava.

V okviru dolgoletnega, že tradicionalnega sodelovanja s kulturniki na Bistriškem so v drugem delu večera nastopili Hrušiški fanti in navdušili s svojim repertoarjem in zanimivo predstavitvijo. Skupina prihaja iz brkinske vasi Hrušica, ki danes šteje več kot 350 prebivalcev. Večina od 14 pevcev je v skupini od začetka leta 1995, ko so se zbrali na pobudo Danijela Ceka, pevca, novinarja, publicista in raziskovalca ljudskega izročila, ki je tudi povezoval program: "Pojemo izključno stare ljudske pesmi, ki so jih radi peli nonoti v oštariji, prenašajo pa se iz roda v rod, brez notnih zapisov. Zbiramo, raziskujemo, zapisujemo, vsaka pesem ima svojo *štorijo*. Ljudske pesmi so redko domoljubne, ljudje so vedeli, kam pripadajo, tega ni bilo pomembno poudarjati, govorijo pa o življenju, ljubezni, smrti, posebno mesto pa ima vojaška pesem." Tako smo med drugim slišali tudi pesem *Fantje se zbirajo,* in izvedeli, da je bila to prva posneta slovenska pesem, in sicer med slovenskimi vojaki v Judenburgu leta 1916, pred njihovim odhodom na soško fronto. Hrušiški fanti so nastop končali z izborom veselih pesmi in v hudomušnem tonu, s svojim petjem in repertoarjem pa lepo obogatili večer in zelo razveselili obiskovalce, ti pa so jih nagradili z navdušenim in dolgim ploskanjem.

Program je sklenila podelitev zbirke knjig celovške založbe Mohorjeva družba, ki je najstarejša slovenska ustanova na Koroškem, ustanovljena že leta 1851. Gre za knjižni paket, 6. marca letos na slovesnosti v Trubarjevi hiši literature v Ljubljani v obliki bona podarjen devetim slovenskim organizacijam, dejavnim na družbenem, kulturnem ali izobraževalnem področju, med njimi tudi KPD Bazovica. Podelitve na Reki se je udeležil tudi direktor Mohorjeve družbe Franz Kelih, čestital društvu za dolgoletno uspešno delovanje in izrazil upanje, da bodo knjige kmalu našle pot med bralce. Akcija Podarimo knjige poteka od leta 2002, in sicer v sodelovanju z Uradom avstrijskega zveznega kanclerja, doslej so podarili že več kot 50.000 izvodov knjig, letošnji izbor pa vsebuje več kot 2000 izvodov in predstavlja različno opisovanje Slovenije in Avstrije ter njunih skupnih točk in razlik. Podobno darilo so na Hrvaškem prejeli šolarji v Varaždinski županiji in rojaki v Istri.

Eva Ciglar se je ob koncu zahvalila vsem nastopajočim, gostom iz Celovca za darilo, zlasti za učbenike in zgoščenke za najmlajše, ter obiskovalce povabila na ogled razstave ob sedemdesetletnici KPD Bazovica in še posebej k branju novosti na knjižnih policah društva: "Svet je lepši s knjigo!" Marjana Mirković

Hrušiški fanti. Foto: Marjana Mirković

Franz Kelih. Foto: Marjana Mirković

4. maj, Hotel Milenij, Opatija

Mednarodno gospodarsko povezovanje, konferenca

Pod pokroviteljstvom hrvaške predsednice Kolinde Grabar Kitarović in na pobudo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS), ki je bil tudi soorganizator, je v Opatiji potekala prva mednarodna konferenca o gospodarskem povezovanju. Organizirala jo je županijska podružnica Hrvaške gospodarske komore (HGK PGŽ) z Reke, s podporo hrvaškega ministrstva za zunanje in evropske zadeve, vladnega urada za Hrvate zunaj Hrvaške ter Primorsko-goranske županije (PGŽ). Podpisan je bil tudi sporazum, ki ga je HGK PGŽ sklenila s slovenskima organizacijama iz zamejstva, Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem (SDGZ) iz Trsta in Slovensko gospodarsko zvezo (SGZ) iz Celovca. Podpisali so ga vodilni predstavniki, dr. Vidoje Vujić, Nicola Tenze in Benjamin Wakounig, njegov namen pa je spodbujati razvoj gospodarstva ter povezovanje in izmenjavo poslovnih informacij, znanja in izkušenj na območju Alpe–Jadran.

Srečanja, osredotočenega na krepitev gospodarskega sodelovanja s perspektivo na regijski ravni in skupnem nastopu na daljnih trgih, so se udeležili predstavniki ustanov in podjetij iz Avstrije, Italije, Madžarske, Ruske federacije, Srbije, Švice, Hrvaške in Slovenije, med njimi Gorazd Žmavc, minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, s sodelavci. Uvodoma je med drugim poudaril pomen regionalnega povezovanja, državna sekretarka USZS dr. Aleksandra Pivec pa je v okviru teme o izkušnjah in izzivih v povezovanju podjetnikov spregovorila o gospodarskih vezeh z organizacijami v zamejstvu in po svetu ter krepitvi skupnega kulturno-gospodarskega prostora.

Podpis sporazuma je obogatil MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka, tudi z županijsko himno, predstavniki iz Slovenije in zamejstva pa so pozneje obiskali še društvo. Pozdravil jih je predsednik Zvonimir Stipetić, dr. Barbara Riman je na kratko spregovorila o Slovencih na Hrvaškem, obiskovalci pa so si ogledali tudi fotografsko dokumentarno razstavo 70 let KPD Bazovica, predstavljeno ob jubileju 17. novembra lani v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku. Z zanimanjem si jo je takrat ogledalo in jo pohvalilo več obiskovalcev, zato je vodstvo KPD Bazovica sklenilo, da bo njen ogled od 12. aprila dalje omogočilo tudi v društvu. Razstava prinaša kronološki pregled pomembnejših obdobij v razvoju KPD Bazovica in dejavnosti posameznih skupin, za njeno pripravo pa so zaslužni predvsem člani fotografske skupine, ki jo vodi Andrej Hromin.

Marjana Mirković

MePZ KPD Bazovica obogatil konferenco. Foto: Marjana Mirković

Z obiska v KPD Bazovica. Arhiv društva.

6. maj, Kinodvorana, Duga Resa

Duga Resa Fest: *Euforija*, tekmovanje mladih pevcev

Na festivalu Duga Resa Fest so se že peto leto zapored zbrali in pomerili mladi plesni in pevski talenti, tokrat 15 predstavnikov osnovnih šol z območja Karlovške županije ter Reke, Rovinja, Šibenika, Opatije, Osijeka in Zagreba. Zmagovalka pevskega dela *Euforia* znova prihaja z reške osnovne šole OŠ Frana Frankovića, strokovna žirija je kot najboljšo ocenila Taro Vidović, ki je zapela pesem Come saprei italijanske pevke Georgie.

Zanjo to ni prva zmaga, med drugim je marca 2016 prejela prvo nagrado na tekmovanju Rada imam klavir v okviru Glasbene šole (GŠ) Ivana Matetića - Ronjgova, zatem je na mednarodnem tekmovanju *Daleki akordi* v Splitu s klavirskim nastopom osvojila tretje mesto in kot članica otroškega pevskega zbora Torretta veliko nagrado na tekmovanju otroških zborov Vallis aurea cantat v Požegi. Zmagala je tudi na regionalnem tekmovanju v Splitu, ki ga organizira Hrvaško društvo glasbenih in plesnih pedagogov, in si tako aprila lani zagotovila nastop na Akademiji za glasbo v Zagrebu na državni ravni, kjer se je, čeprav je bila najmlajša udeleženka, uvrstila na visoko drugo mesto.

Tara Vidović je sicer znana tudi obiskovalcem KPD Bazovica, s svojim nastopom na klavirju je decembra lani obogatila prireditev ob koncu leta, na del njenih uspehov se je ob nedavni zmagi v Dugi Resi ozrla njena babica, rojakinja Ljubica Praprotnik, večletna članica KPD Bazovica:

"Sara Vidović je štirinajstletnica, odličnjakinja, ki obiskuje sedmi razred OŠ Frana Frankovića in obenem tudi šesti razred GŠ Ivana Matetića – Ronjgova ter je nasploh vsestransko dejavna: kot solistka v ustvarjalno-izobraževalnem centru Glasbeni vrtiljak, poje v pevskem zboru Torretta in šolski klapi Dominus, njen nedavni uspeh na festivalu v Dugi Resi pa je novo priznanje tudi za šolo, ki jo je predstavljala.

Tara ima kljub rosnim letom za seboj več drugih nagrad, na pevskem tekmovanju Otroški mikrofon je denimo predlani in lani prejela prvo nagrado občinstva in nagrado sponzorja za

Tara Vidović. Foto: Marjana Mirković

najboljši scenski nastop. Poje in nastopa od svojega tretjega leta, prve korake je napravila v otroškem pevskem zboru Mali Rečani, njena velika ljubezen pa je tudi klavir in kot pianistka je ravno tako prejela več nagrad in priznanj na državnih in mednarodnih srečanjih. Njena želja je šolati se v gimnaziji in nadaljevati izobraževanje na glasbenem področju. Glede na Tarin značaj, odločnost in marljivost ji v prepričanju, da jo čaka še veliko nagrad in uspehov v glasbenem življenju, želimo veliko sreče," je ob koncu zapisala Ljubica Praprotnik. Njenim željam se iskreno pridružuje tudi uredništvo Sopotij, s čestitko Tari! **Ljubica Praprotnik, prevod Marjana Mirković**

9. maj, Circolo

Cvetlica za mamo

V organizaciji ženskega pevskega zbora (ŽePZ) KUD Fratellanza, ki deluje v sklopu reške Skupnosti Italijanov, je bil v njihovih prostorih v dvorani Pallazo Modello organiziran že tradicionalni, tokrat dvanajsti večer, posvečen materam in poimenovan *Un fiore per la mamma* (Cvetlica za mamo). Potekal je pod dirigentsko palico Glorie Segnan in ob glasbeni spremljavi profesorice Vjere Lukšić za klavirjem. Dogodek je v okviru sodelovanja med društvi s svojim nastopom lepo obogatila tudi članica KPD Bazovica Zdenka Kallan - Verbanac. V polni dvorani sta dobrodošlico navzočim zaželela predsednica reške podružnice Skupnosti Italijanov Orietta Marot in urednik njihovega letopisa La Torre, Sandro Damiani. Dobrodošlico je zaželel tudi ŽePZ s pesmijo *Buongiorno*, priljubljeno melodijo *E ti con la barchetta* in solistko Ljubico Stojanović ter z znano skladbo *Montagne verdi*. Prvi gost večera, učenec drugega razreda osnovne šole Dolac Andrija Traven, je bil za čustveno pesem, posvečeno mami, nagrajen z dolgim aplavzom in postal resnična zvezda večera. Nastopila sta še otroški zbor *Minicantanti* in baritonist Aldo Racane iz skupine *Virtuosi fiumani*, kot posebna gostja prijateljskega društva KPD Bazovica pa je Zdenka Kallan - Verbanac interpretirala pesmi *Una notte intera* in *Tango delle capinere*, ki sta marsikoga med obiskovalci spomnili na mlada leta. V drugem delu večera je ŽePZ predstavil svoje solistke in goste, poleg Ljubice Stojanović še Zdenko Kallan - Verbanac, ki je ob spremljavi zbora v slovenščini zapela uspešnico Dan ljubezni. Sledile so še znana neapeljska pesem *Funiculì*, *Funiculà,* ki jo je zapel Aldo Zorco, *Ciao, ciao* v posebni izvedbi Alide Delcaro in na koncu še svetovno znana *Mamma*, goreče zapeta s toplim baritonom Alda Recaneja.

Zdenka Kallan - - Verbanac. Foto: Ivor Hreljanović

Po zapisu Glorie Segnan

11. maj, KPD Slovenski dom, Zagreb

Volilna skupščina ZSD

Zveza slovenskih društev (ZSD) na Hrvaškem je na redni volilni skupščini izvolila novo vodstvo in sprejela spremembe statuta. Nova predsednica je postala vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) iz Ljubljane dr. Barbara Riman, podpredsednica pa dr. Jasmina Dlačić, sicer na tem mestu tudi v KPD Bazovica. Sedež krovne organizacije se tako seli na Reko, kjer je bil tudi v prvem štiriletnem mandatu po ustanovitvi leta 1992.

Dosedanji predsednik Darko Šonc, ki je krovno organizacijo vodil od leta 1996, je postal častni predsednik in bo s svojimi dolgoletnimi in bogatimi izkušnjami vsekakor tudi v prihodnje imel v njej pomembno vlogo.

Dr. Barbara Riman napoveduje, da bo delovanje usmerjeno predvsem v pritegnitev mladih, krepitev nadaljnjega povezovanja med društvi, prizadevanja za učenje slovenščine na vseh izobraževalnih ravneh in vključevanje v projekte Evropske unije. Še naprej pričakuje tudi dobre odnose s Slovenijo in tesnejše vezi z rojaki v zamejstvu v okviru koordinacije SLOMAK. Željo po nadaljevanju uspešnega sodelovanja v tej zvezi so v svojih čestitkah dr. Barbari Riman med drugimi izrazili tudi vodilni predstavniki slovenskih organizacij iz zamejstva, predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudi Pavšič in predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO) iz Trsta Walter Bandelj ter podpredsednik Slovenske gospodarske zveze (SGZ) iz Celovca Felix Wieser.

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo in novemu vodstvu ter častnemu predsedniku želi uspešno tudi v prihodnje!

Marjana Mirković

Po uspešni skupščini. Arhiv KPD Bazovica.

17. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Reške ulice s slovenskimi imeni

Skupina za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI) je na svoji prvi samostojni, zelo zanimivi predstavitvi pozornost namenila reškim ulicam, poimenovanim po (ne)znanih rojakih. Članice skupine so pripravile predavanje, na katerem so se uvodoma ozrle v zgodovino Reke in njen razvoj v narodnostno zelo pisano okolje, ki sprejema drugačne in drugačnost, zatem pa v vezi med slovenskim in hrvaškim narodom, zlasti v času preporoda, in posameznike v tem okviru, kot je bil denimo pomemben hrvaški preroditelj Fran Kurelec (1811–1874).

Gloria Segnan, Lili Čargonja, Gorana Pecirep in Zdenka Kallan - Verbanac so se odpravile po mestnih ulicah in pridno beležile vse, tako ali drugače povezano s slovenskimi imeni. Podale so se tudi v arhive ter podatke iskale in preverjale po spletu (www.lokalpatrioti-rijeka.com), veliko pa so jih našle tudi v knjigi *Povijest grada Sušaka* (1929), ki jo je napisal dr. Andrija Rački in študiji Fluminensia Slovenica (2007) avtorja dr. Irvina Lukežića.

V središču mesta so tako našle Trg Ivana Koblerja (1811–1893), pravnika, sodnika in najpomembnejšega reškega zgodovinarja, čigar oče, uspešen trgovec z železnino, se je na Reko priselil okrog leta 1780 iz Železnikov. Kot so poudarile, je njegovo delo

Članice SRSKI pripravile zanimiv večer. Foto: Marjana Mirković

Z razstave Tempus

Memorie per la storia della liburnica città di Fiume še danes nepogrešljiv vir za vse, ki želijo spoznati preteklost Reke, pa tudi Opatije, Kastva, Bakra, Veprinca, Mošćenic in drugih okoliških krajev. Avtor objave svojega rokopisa (1896) žal ni dočakal. V bližini Trga Ivana Koblerja je Ulica Janeza Trdine (1830–1905), znanega slovenskega pisatelja, ki je kot profesor več let služboval na Reki in se boril proti raznarodovanju, tu so ga tudi predčasno upokojili, njegova dela pa ostajajo tudi pomembno pričevanje o takratnem reškem kulturnem krogu. V središču mesta je tudi Ulica Ivana Dežmana, njegov oče, prijatelj Janeza Trdine in premožen reški trgovec, je na Reko prišel leta 1833 iz Lancovega pri Radovljici. Vsestranski Ivan Dežman (1841–1873), dijak Frana Kurelca, je bil znani reški zdravnik in književnik, pisal je poezijo, prozo in librete, med drugim za opero Ban Legat Ivana pl. Zajca, in pripravil tudi prvi hrvaški medicinski slovar. Na Mlaki je Ulica Josipa Završnika (1769–1843), jezikoslovca, prevajalca in poliglota, predhodnika hrvaškega preporoda, ki ga je vojaška služba peljala v različna evropska mesta, pomembno mesto v zgodovini pa mu zagotovil prvi pravopis ilirskega (hrvaškega) jezika. Njegov oče se je na Reko priselil leta 1769 iz Žalca. V reški četrti Belveder je Ulica Franca Prešerna (1800–1849), največjega slovenskega pesnika, na kratko predstavljenega tudi ob tej priložnosti; čeprav sicer ni bil povezan z Reko, je v reški gimnaziji služboval njegov prijatelj Matija Čop (1797–1835), jezikoslovec, literarni zgodovinar in kritik. Ob reškem pokopališču Kozala pa je dolga ulica, Ulica Petra Kobeka (1882–1906), mladega delavca, ubitega v spopadu med stavkajočimi in skupino žandarjev, v stavki za delavske pravice leta 1906. Peter Kobek je postal simbol reškega delavskega gibanja v času pred prvo svetovno vojno. Na Vežici pa je Ulica Jožeta Gabrovška (1915–1943), partizanskega zdravnika iz Ljubljane, ki je v Gorskem kotarju zdravil borce iz primorsko-goranskih udarnih brigad, umrl pa je za tifusom.

Predavanju je sledila razstava fotografske skupine z naslovom Tempus, na kateri so svoja dela predstavili Milena Arbula, Mirjana Brumnjak, Jasmina Dlačić, Anita Hromin, Dionis Jurić, Darko Mohar, Istog Žorž in vodja Andrej Hromin. Odprtje je popestril nastop glasbene skupine Mimo ritma s solistko Zdenko Kallan - Verbanac. **Marjana Mirković**

19. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Kulturni večer z društvom iz Umaga in Lovrana

Dvorana KPD Bazovica je poleg folklorne skupine (FS) društva tokrat gostila še rojake iz Istre in Lovrana, SKD Ajda iz Umaga in KPD Snežnik.

Večer, poln plesa, glasbe in dobre volje, je s Ta potrkano napovedala domača folklorna skupina ob glasbeni spremljavi Ivana Simića, Ivorja Vasića in Ivana Fajte. V nadaljevanju programa je povezovalec Vitomir Vitaz, koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica, predstavil društvo SKD Ajda iz Umaga, ustanovljeno leta 2011, ki je nedavno praznovalo sedem let uspešnega delovanja. Štejejo več kot dvesto članov, osrednja skupina so pevke, ŽePS Ajdovke, ki že šest let pod vodstvom prizadevne Vesne Car ohranjajo slovenske ljudske pesmi. Delujejo še kulinarična in literarna skupina, posebno skrb pa seveda posvečajo jeziku; v društvu poteka dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture (DPS), vodi ga učiteljica Vida Srdoč, ki v umaški osnovni šoli *Marija i Lina* od tega šolskega leta poučuje tudi dve skupini najmlajših, kot obliko, za katero upajo, da se bo v prihodnje tudi v tej šoli lahko uveljavila kot izbirni predmet po modelu C.

SKD Ajda je vpeta v kulturno življenje v Umagu, Istri in širše, sodeluje tudi na čezmejnih srečanjih in prireditvah v Sloveniji. Na prireditvah se radi predstavijo tudi s svojo folklorno skupino, ki pod vodstvom Evelin Semeši nastope prepleta tudi z glasbo. Veselje do plesa je skupina pokazala tudi na odru KPD Bazovica, kjer se je veselo zavrtela v ritmu polke, zatem pa je, posebej za gostujoče društvo iz Umaga, FS KPD Bazovica zaplesala Istrski splet, tudi tokrat ob glasbeni spremljavi. Gostje so zatem v sklepnem delu nastopa ob okrepitvi plesalca zaplesale še na slovenske melodije in z Lepo je biti muzikant dodatno razvnele polno dvorano, odlično razpoloženo od samega začetka.

Čestitke in zahvale za nastop, nasmejani obrazi in zadovoljstvo nad lepim večerom, vse to se je nadaljevalo tudi na srečanju z drugim gostujočim društvom, KPD Snežnik iz Lovrana, ki je ob tej priložnosti pripravilo pestro razstavo različnih izdelkov, ustvarjenih s pridnimi rokami članic njihove kreativne skupine. Navzoče je pozdravil tudi predsednik lovranskega društva Vasja Simonič in med drugim povedal, da skupina posebej sistematično deluje zadnjih šest let, odkar jo zelo prizadevno in uspešno vodi Branka Širola, ki se na tem področju stalno dodatno izobražuje, tudi v Italiji. Skupina se vključuje tudi v različna kulturna dogajanja v Lovranu in v karneval, kar jo je letos pripeljalo tudi v pustni sprevod na Ptuju. V KPD Bazovica so se tokrat prvič predstavili, zaradi velikega zanimanja za razstavo pa je Branka Širola po predstavitvi skupine še dolgo v večer vsem zainteresiranim prijazno in potrpežljivo odgovarjala na številna vprašanja o razstavljenih izdelkih.

Marjana Mirković

FS KPD Bazovica. Vse foto: Marjana Mirković

SKD Ajda v vedrem razpoloženju

Ivan Simić, Ivor Vasić in Ivan Fajta

SKD Ajda

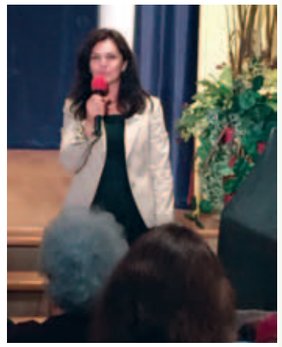

Bogata razstava KPD Snežnik in Branka Širola. Vse foto: Marjana Mirković

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

Občni zbor SPD Trst. Foto: Mladen Grabovac

PS KPD Bazovica sodelovala na več občnih zborov prijateljskih PD

Predstavniki planinske skupine (PS) Bazovica so sodelovali na več občnih zborih, pri PD RTV Ljubljana, SPD Trst, Obalnem PD iz Kopra in matičnem PD Snežnik, v katerem smo člani in imamo pravico do glasovanja. Skupno vsem zborom je bilo, da smo člani PS uživali v druženju z gostitelji in pripravili načrte za skupne projekte. Rezultat: se že srečujemo v gorah na dogovorjenih skupnih turah.

Posnetek z drugega zbora, Mladen Grabovac

3. marec, Kamenjak za dan žena, tradicionalno v megli, dežju in snegu

Kljub slabi vremenski napovedi so se planinci Bazovice držali tradicije in svoje dame ob dnevu žena popeljali v hribe. Zaradi goste megle in visokega snega je namesto vzpona na Velo Pliš, visoko nad tisoč metrov, prišel v poštev rezervni načrt, vzpon na Kamenjak nad Grobniškim poljem. Čeprav je bila skupina majhna, so se pogumno odpravili na zasneženi in delno poledeneli Kamenjak, prisopihali na vrh in na njem lahko uživali, predvsem v družbi. Razgleda ni bilo, tudi kakšno kapljico dežja je s sabo prinesel južni veter. Družba se je podvojila na družabnem delu v eni od "grobniških oštarij". Razpoloženi planinci, dobra hrana in vrtnica za vsako izmed dam so pripomogli k temu, da se je druženje zavleklo daleč proti večeru. Tradicije so zato, da jih ohranjaš.

Niti megla niti sneg nam niso kos. Foto: Darko Mohar

Velika zahvala vsem našim dekletom in ženam za vse prelepe trenutke, ki jih vse leto prinašajo v našo skupino.

18. marec, Doberdob, slovenskih fantov grob

Po sledeh soške fronte. Arhiv KPD Bazovica.

Skupni izlet z Obalnim PD iz Kopra, imenovan Kjer se stekata Soča in Kras, se je dolgo kuhal, no, na koncu je izpeljan brezhibno. Določen je bil vzpon iz Gaberja na Debelo grižo na doberdobskem območju, kjer se Soča dotakne tržaškega krasa. Številne trobentice, jesenski podlesek, kot sneg bele vijolice in drugo zgodnje spomladansko cvetje nakazujejo, da se bo zima le morala umakniti iz teh krajev, čeprav oblaki in mrzli veter na začetku vzpona niso kazali na to. Nad Brestovcem se je prikazal tudi kanček sonca, še vedno ne preveč toplega. Tam so si planinci ogledali številne jaške in kaverno iz prve svetovne vojne, kjer je na vhodih z ene strani napis *La pace*, na drugi *Voliamo la pace*, toda na tem svetu si res vsi ne želijo miru. Kri teče kar naprej. Z vrha Brestovca je krasen razgled proti morju pa tudi proti Cerju in pomniku braniteljem slovenske zemlje. Sledil je čudovit sprehod proti Debeli griži in številnim drugim ostankom prve svetovne vojne. Spust do vasice Rubije je bil malce blaten in spolzek, a se je vse dobro izteklo. V nekem trenutku se je skozi gozd prikazala modra Soča, razlog naslova tega izleta. Na koncu je bilo nekaj *fešte* pri avtobusu Koprčanov in druženje z našima vodnikoma Vido in Bernardom v njunem domu v Gaberjah tisto, za kar živi PS KPD Bazovica.

Hvala Vladki za odlično organizacijo ter Vidi in Bernardu za vodenje in pristno slovensko besedo.

25. marec, Tradicionalni izlet po otoku Krku, zapleteno in prelepo

Letošnji izlet je predvideval obisk severovzhodnega območja nad Baško. Skupina A naj bi obiskala del pod Diviško in se spustila v Malo in Velo luko, skupina B prišla do Vele luke po klasični, turistično-planinski poti, obe pa bi se v Baško vrnili z ladjo. Seveda je bila načrtovana tudi skupina C, s sprehodom ob baščanski plaži.

Na avtobusno postajo v Baški je prišlo več kombijev in avtomobilov ter dva avtobusa – ekipa iz več planinskih društev: Obalnega PD iz Kopra, PD Postojna, PD RTV iz Ljubljane, PD Kamenjak in PD Duga z Reke, poleg še prijatelji iz Mojstrane, Golnika, Ljubljane, Reke, vse skupaj 130 planincev. Lep dan z malo vetra, ugodne razmere za hojo, najlepši predeli otoka Krka, dovolj za uživanje vsakega posameznika. Skupina B je uživala v razgledu z Rebice na Velo in Malo luko, skupina A pa se je po ovčarskih poteh in brezpotju povzpela na 375 metrov visok Sanbek, ki se skoraj navpično dviga nad temno modrim morjem Vinodolskega kanala. Najlepši in najbolj divji del otoka Krka. Razgled na Velo in Malo luko enkraten, malo ljudi ga je doživelo od tukaj, saj sem ne pelje nobena sprehajalna pot. Potem se je zapletlo, že skoraj na koncu izredno divjega spusta po grebenu od Sanbeka v Malo luko. Petdeset metrov pred izhodom na plažo Male luke padec, zlomljene kosti v gležnju. Čakanje rešitve v obliki čolna se ni obneslo, ker se je burja na rtu Sokol močno okrepila. Naročena ladja je iz Vele luke odpeljala vse udeležence, pa še kakšnega pretihotapljenega Avstrijca zraven, močnim možakarjem pa je ponesrečenko le uspelo na hrbtu prenesti od Male do Vele luke. Za takšen tovor en kilometer zelo zapletenega skalnatega terena ni malo. Za konec so si ob pivu v Baški opomogli vsi, ponesrečenka, reševalci in vsi drugi. Za ponesrečenko se je pot končala v bolnišnici v Ljubljani, takoj je prestala prvo od treh predvidenih operacij. Vodnik skupine A in pisec teh vrstic pa je ostal brez kosila, skoraj tudi brez piva, naredil pravo zmedo s plačevanjem naročene ladje in potreboval še tri dni, da si je opomogel od vseh šokov in naporov izpeljanega izleta. Za naslednjič, Krk 2019, bo načrtoval veliko lažjo turo!

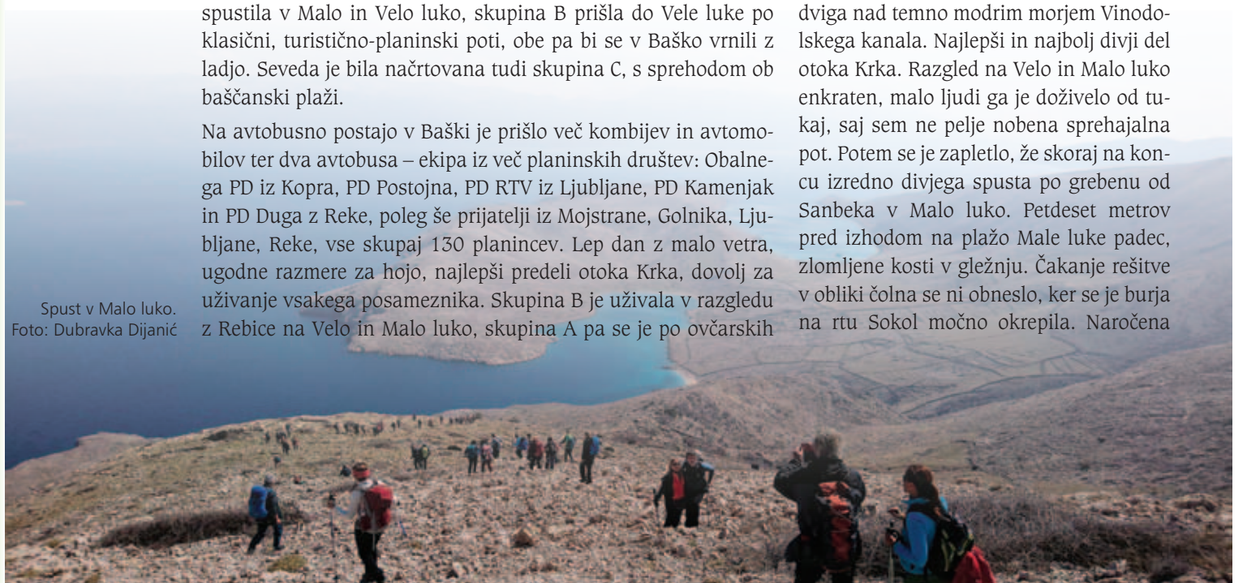
Spust v Malo luko. Foto: Dubravka Dijanić

22. april, Sviščaki, trinajst let srečanja Prijateljstvo brez meje

Tržaški planinci iz SK Devin iz Nabrežine, ŠD Sloga iz Bazovice in SPD Trst ter planinci PD Snežnik iz Ilirske Bistrice in PS KPD Bazovica so se prvič srečali pred trinajstimi leti na Črnih njivah nad Ilirsko Bistrico. Srečanja so se vrstila, druženja postajala vse pogostejša in izpeljani številni drugi skupni izleti. Raslo je tudi veselje do medsebojnih srečanj. Tako je bila prisrčnost značilnost tudi letošnjega srečanja, čeprav so se tržaški planinci in vodja PS Bazovica videli le teden dni prej na Krku na prelepem pohodu do Vele luke. Letos so organizatorji iz Ilirske Bistrice pripravili dve turi, lažjo in suho do koče na Kozleku, za katero se je odločila večina udeležencev, ter snežni in beli vzpon na Snežnik. Načrtovani vzpon na Planinc je zaradi obilice snega v gozdu žal ostal za cilj šestnajstega pohoda čez tri leta. Po vrnitvi vseh udeležencev s tur je sledilo še uživaško druženje pred domom na Sviščakih, v lepem in toplem vremenu. Žal se dogodka zaradi bolezni ni udeležila predsednica SPD Trst Marinka Pertot. Na letošnjem srečanju se je z mesta predsednice Meddruštvenega odbora planinskih društev Primorske poslovila Maruška Lenarčič iz Obalnega PD iz Kopra, ki se ji planinci vseh društev, udeleženih na srečanju, najlepše zahvaljujejo za vse dobro, kar je napravila v svojem mandatu, in obenem želijo enako uspešno vodenje Mariji Kuhar iz PD Postojna, ki je to dolžnost prevzela dan pred tem na skupščini PZS v Šoštanju. Na tej skupščini PZS je bil izvoljen tudi novi predsednik in tako je Bojana Rotovnika iz PD Šoštanj, s katerim so planinci iz Primorske in zamejstva zelo dobro sodelovali, zamenjal Jože Rovan iz PD Ljubljana Matica.

S srečanja skupine A. Arhiv Darka Moharja.

Na prvem sestanku po srečanju so člani PS KPD Bazovica že začeli premišljevati o organizaciji štirinajstega Prijateljstva brez meje leta 2019 na Reki.

5.–6. maj, Kobarid in znova na obrežju prelepe Soče

V nekem trenutku se je načrt za obisk Kobarida začel podirati. Darinka ne more, Vlado ne more, Mirjana ne more. Vsi tisti, ki naj bi organizirali izlet in vodenje, so odpovedali. Ne glede na to so se že prijavljeni odločili, da gredo sami in da se bodo že kako znašli. Potem je Milan poklical na pomoč člane dramske skupine iz Drežnice, ki so že večkrat gostovali na Reki, pa tudi Bazovica pri njih v Drežnici. In potem je vse krenilo, kot je treba – jutranja kavica pri Rini Berginc v Drežnici, odločitev, da se gre na Krasji vrh naslednji dan, ker je bil Krn v soboto v oblakih. In napoved vremena ni bila najboljša. Sledilo je štiriurno potepanje okrog Kobarida: kostnica, posvečena italijanskim vojakom, Tonocov grad, slap Kozjak. Namestitev v lepem in čistem hostelu, kosilo, večerna zabava na vaški veselici v Volarjih ob slovenskih valčkih in polkah. To ni zmotilo zgodnjega jutranjega vstajanja in fotografiranja pri spomeniku Simonu Gregorčiču kot spomin na davni nastop bazoviškega MePZ ob odprtju spomenika. Miran Skubin - Piko se je priključil vzponu na goro, Andrej Skubin pa je popeljal majhno PS s kombijem po zelo slabi cesti do planine Zaprikraj in prihranil najtežjo uro vzpona na Krasji vrh, ki je naprej potekal po še vedno zasneženi severni strani gore mimo številnih ostankov prve svetovne vojne in Snežne jame s stalnim ledom. Veselje na vrhu je bilo nepopisno, razgledi na vse strani tudi.

Na Krasjem vrhu, v ozadju Krn. Arhiv Darka Moharja.

Spust po južni strani mimo Kolujev (kjer so bili položaji protiletalske obrambe v prvi svetovni vojni). Gozd, ki je komaj začel dišati po pomladi, prvo spomladansko cvetje. Za konec še obisk visokega slapu Curek in pijača v gostilni v Drežnici. In slovo od prijateljev, s katerimi se bomo še družili. **Vsa besedila: Darko Mohar**

14.–16. maj, Hotel Habakuk, Maribor

PODIM konferenca 2018: znova Start up Alpe–Adria za mlade iz zamejstva

Konferenca PODIM s povezovanjem globalnega in regionalnega ekosistema zagonskih podjetij pripomore k razvoju regije Alpe Jadran in območja Zahodnega Balkana in spada med največja tovrstna srečanja. Organizator je Iniciativa Start up Slovenija v sodelovanju s Slovenskim podjetniškim skladom ter ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije, strateški partner je Evropska komisija, glavni podpornik pa Občina Maribor. Iniciativa Start:up Slovenija je aktivna povezovalka in promotorka javnih ter zasebnih deležnikov slovenskega ekosistema zagonskih podjetij. Skupaj z njimi izvaja in promovira tudi javne nacionalne programe za podporo inovativnega podjetništva in si tako prizadeva postaviti Slovenijo na zemljevid uveljavljenih evropskih start up vozlišč. Nosilca Iniciative sta strateško povezana Tovarna podjemov in Tehnološki park Ljubljana, člani pa so Primorski tehnološki park, Pomurski tehnološki park, Inkubator Savinjske regije, SAŠA inkubator, RC IKT in RCR Zasavje (www.startup.si/sl-si/delezniki).

Mladi iz zamejstva so se letos že drugič lahko povezali s svetom zagonskih podjetij v Sloveniji. Brezplačno enodnevno start up šolo prePODIM, namenjeno pomenu mreženja pri uspešnem profesionalnem delu je tokrat izkoristilo 28 mladih iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske. V tridnevnem programu konference je iz Hrvaške sodelovalo sedem mladih – iz Zagreba, Reke in Gorskega kotarja. Zanje je bila to priložnost, da pridobijo nova znanja v podjetništvu in navežejo stike z vrstniki iz zamejstva ter spoznajo razvojne možnosti, ki jih zanje pripravlja Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, skupaj z gospodarskimi organizacijami iz zamejstva – Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem iz Italije, Slovensko gospodarsko zvezo iz Avstrije in Razvojno agencijo Slovenska krajina z Madžarske – ter z društvom za razvoj civilne družbe EU korak s Hrvaške. **Po zapisu Natali Iskra, projektne vodje društva EU korak**

Še eno uspešno srečanje.
Foto: www.uszs.gov.si

19.–16. maj, Slovenski dom KPD Bazovica in središče Reke

Erasmus+, mladinska izmenjava CultureCrash

V okviru mednarodnega projekta Erasmus+ v programu Evropske komisije Youth in Action je na Reki potekala mladinska izmenjava CultureCrash. Udeležilo se je je trideset mladih iz petih evropskih držav, Hrvaške, Srbije, Grčije, Litve in Slovenije, po pet sodelujočih iz vsake države in njihovi mentorji. Osrednja cilja projekta sta bila ohranjanje multikulturnosti in boj proti predsodkom in stereotipom. Udeleženci so imeli poleg tega še edinstveno priložnost, da nekoliko drugače spoznajo to pristaniško mesto. Nosilec in organizator projekta je bilo društvo za razvoj civilne družbe EU korak, preostali partnerji pa so bili iz sodelujočih držav.

Enotedenska izmenjava je mladim ponudila nove poglede na multikulturno družbo. Z različnimi nalogami in vrsto dogodkov, večinoma organiziranimi v KPD Bazovica, so udeleženci pridobivali nova znanja in veščine, krepili občutek svoje narodne pripadnosti, spoznavali različne kulture in vrednote multikulturnosti. Ves teden so potekale tudi priprave na javno kampanjo ("public campaign"), organizirano zadnji dan v samem središču mesta, posrečeno vključeno v sočasni festival Gledaj (u)druge, na katerem je na stojnicah in v mladinskem kulturnem centru Palach sodelovalo petdeset društev. Cilj je bil predstaviti projekt in vsebino, obravnavano v preteklem tednu in mladi so to storili na različne načine (časopis, fotografije, video, družbena omrežja).

Po zapisu Natali Iskra, projektne vodje društva EU korak

Slovenski dom gostil mlade iz več držav.
Foto: Lara Cafuta

8. maj, DPS, Gorski kotar

Obisk iz Ilirske Bistrice

Učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) v Čabru, Prezidu in Trstju Mirjana Žagar je skupaj s Sintijo Žurga Paripović, ravnateljico čabrske Ljudske knjižnice Ivan Žagar, v maju med drugim gostila obisk iz Slovenije, skupino Spoznavajmo svet in domovino (SSD) iz društva Univerza za tretje življenjsko obdobje iz Ilirske Bistrice. Za prijazno sporočilo o obisku se najlepše zahvaljujemo Marici Gaberšnik, mentorici SSD, ki nam je povedala: "Tokrat smo obiskali Čabarski kraj, na skrajnem severozahodu Gorskega kotarja, tik ob meji s Slovenijo. Naša skupina SSD deluje trinajst let in v tem času je obiskala skoraj vsa naselja v občini, spoznavamo pa tudi kraje v širši okolici, zlasti tiste, kjer živijo Slovenci zunaj naših meja. S pomočjo Mirjane Žagar, učiteljice DPS v Gorskem kotarju, in Sintije Žurga Paripović, ravnateljice knjižnice v Čabru, smo pripravili obisk Čabra in Prezida. Ogledali smo si knjižnico in spoznali njene bogate dejavnosti (razstave, predavanja, delavnice…). V dvorcu Zrinjskih smo se sprehodili po etnološki in lovski zbirki ter galeriji slikarja Vilima Svečnjaka in tako spoznali pestro zgodovino kraja. Nato smo se povzpeli do izvira Čabranke. Pot smo nadaljevali do Prezida, si ogledali Zavičajno zbirko Prezid, Pero Lautar pa nam je tam podrobno predstavil preteklost in sedanjost kraja ter utrip življenja Slovencev na tem območju ter društva SKD Gorski kotar, ki je lani praznovalo deseto obletnico delovanja. Učiteljica nam je tudi podrobneje opisala, kako poteka DPS. Ne smemo pozabiti povedati, da so nas v vaškem domu ne le prisrčno sprejeli, ampak tudi pogostili. Mi pa smo zbrali in jim podarili knjige, ki jih bodo lahko brali obiskovalci knjižnice in šolarji.

Hvala vsem, ki so nam z veliko ljubeznijo predstavili nam skoraj neznane kraje, kjer že stoletja živijo in vztrajajo Slovenci!"

Po zapisu Marice Gaberšnik

Pred knjižnico.
Foto: Marica Gaberšnik

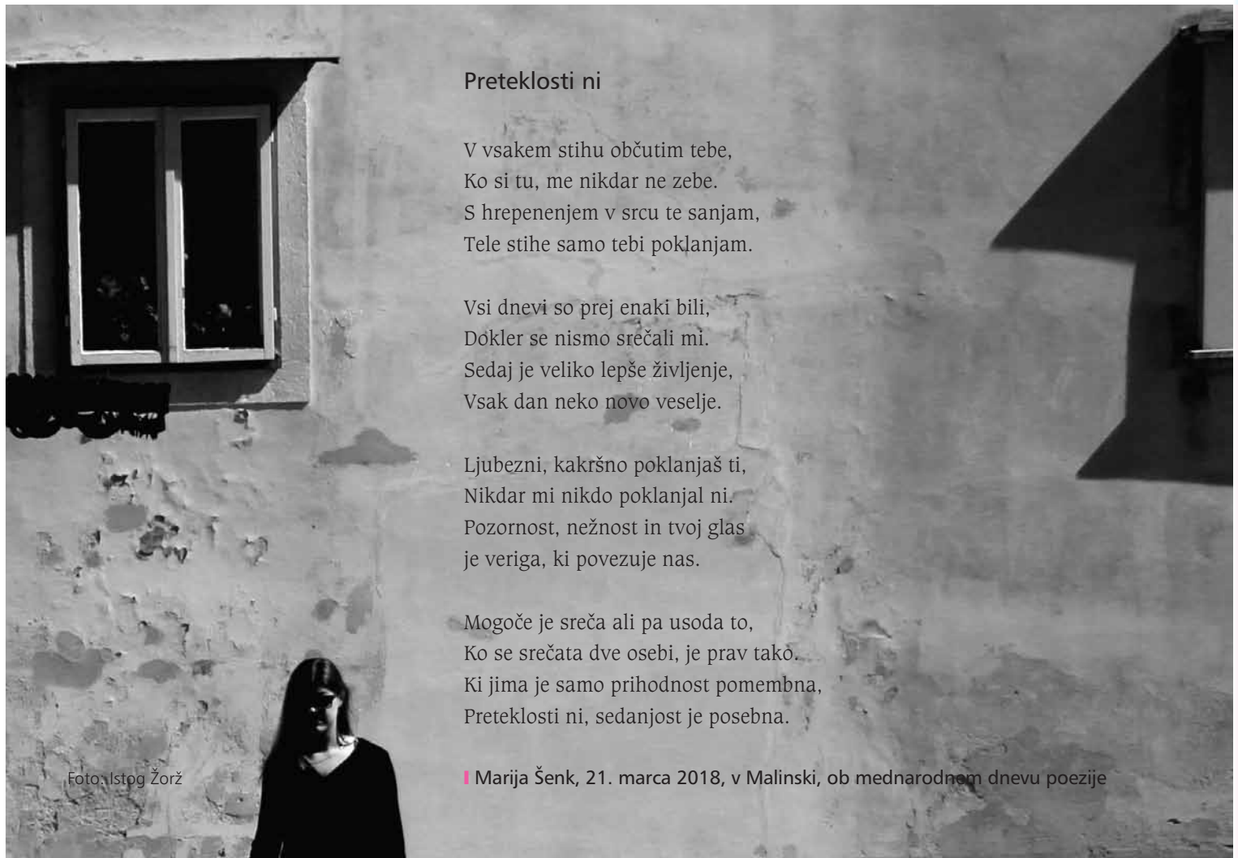

Foto: Istog Žorž

Preteklosti ni

V vsakem stihu občutim tebe,
Ko si tu, me nikdar ne zebe.
S hrepenenjem v srcu te sanjam,
Tele stihe samo tebi poklanjam.

Vsi dnevi so prej enaki bili,
Dokler se nismo srečali mi.
Sedaj je veliko lepše življenje,
Vsak dan neko novo veselje.

Ljubezni, kakršno poklanjaš ti,
Nikdar mi nikdo poklanjal ni.
Pozornost, nežnost in tvoj glas
je veriga, ki povezuje nas.

Mogoče je sreča ali pa usoda to,
Ko se srečata dve osebi, je prav tako.
Ki jima je samo prihodnost pomembna,
Preteklosti ni, sedanjost je posebna.

Marija Šenk, 21. marca 2018, v Malinski, ob mednarodnem dnevu poezije

19. april, Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške odobril sredstva za 2018

Svet za narodne manjšine RH je na 78. seji sprejel sklep o razporeditvi 33.840.000,00 kun proračunskih sredstev, namenjenih za uresničevanje kulturne avtonomije organizacij osemnajstih narodnih manjšin. Letošnji znesek je za dva milijona kun večji v primerjavi z lanskim, prejele pa ga bodo organizacije osemnajstih narodnih manjšin na Hrvaškem (albanske, bošnjaške, bolgarske, češke, črnogorske, madžarske, makedonske, nemške in avstrijske, poljske, romske, ruske, rusinske, ukrajinske, slovaške, slovenske, srbske, italijanske in judovske). Krovni organizaciji, Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem, je odobrenih skupno 679.000,00 kun, približno enaka vsota kot lani, na razpisu pa se je za sredstva potegovalo le devet od skupno šestnajstih društev in sicer KPD Slovenski dom v Zagrebu (odobreno 160.000,00 kun), SKD Triglav v Splitu (173.000,00 kun), KPD Bazovica na Reki (160.000,00 kun), SKD Lipa v Zadru (23.000,00 kun), SKD Istra v Pulju (60.000,00 kun), KPD Snežnik v Lovranu (26.000,00 kun), SKD Dr. France Prešeren v Šibeniku (44.000,00 kun), SKD Nagelj iz Varaždina (13.000,00 kun) in SKD Ajda iz Umaga (20.000,00 kun).

Podpredsednica Renata Trichler je navzoče seznanila z uspešnim odzivom za zbiranje milijona podpisov za evropsko pobudo za manjšinske pravice, Minority SafePack. To je predlagala organizacija Federal Union of European Nationalities (FUEN), da bi okrepili varstvo manjšin v evropskih državah. Zbranih je bilo več kot 1.215.000 podpisov, uspeh pa je dosežen tudi na Hrvaškem, saj je bila predvidena kvota 8250 podpisov presežena za kar 211 % (17.484 podpisov).

2.–4. maj, HNK Ivana pl. Zajca, Velikani z gore

V predstavi *Velikani z gore* Luigija Pirandella je sodelovalo pet manjšinskih gledališč, kot nosilni partner Italijanska drama reškega HNK ter Slovensko stalno gledališče iz Trsta (SSG), Nemško mestno gledališče iz Temišvara, Državno albansko gledališče iz Skopja in Madžarsko gledališče Kosztolanyi Dezso iz Subotice. Predstava v petih jezikih – italijanščini, albanščini, madžarščini, nemščini in slovenščini – je potekala v okviru programa *Vnovično odkrivanje Evrope,* ki je prvi neposredni projekt reškega gledališča HNK Ivana pl. Zajca v sklopu projekta *Reka, EPK 2020,* sofinancirajo pa ga sredstva EU iz programa *Ustvarjalna Evropa (Creative Europe).* Projekt je zamisel dveh gledaliških režiserjev, priznanega Paola Magellija, ki je ustvarjal na svetovnih odrih in režiral tudi to predstavo na Reki, in Oliverja Frljića iz mlajše generacije, ki s svojimi angažiranimi predstavami razburja konservativce po vsej Evropi. *Jezik ni ovira, temveč svoboda*, so zapisali ob predstavi, *različni jeziki pa so to samo na videz. In ravno njihova različnost kaže univerzalnost jezika gledališke umetnosti*. Projekt je spremljala vrsta drugih dogajanj, tudi *Performativna kuhinja* s kuhanjem kot obliko medkulturnega dialoga. Kuhala sta tudi igralca iz SSG, Doroteja Nadrah in Danijel Dan Malalan, gostoljubje dogodku pa je v svoji priljubljeni konobi na reški tržnici ponudila rojakinja Nena Valenčič.

Nena Valenčič.

Dr. Marin Blažević (levo) in Paolo Magelli (desno) po predstavi. Vse foto: Marjana Mirković

Doroteja Nadrah.

14. maj, Prirodoslovni muzej (PM)

V sklopu Tedna botaničnih vrtov, dogodka, ki želi opozoriti na njihovo vlogo v izobraževanju, promociji, varstvu in raziskovanju rastlinskih vrst, so med drugim slovesno odprli manjši del botaničnega vrta v okviru PM, namenjenega ogroženim rastlinam, predvsem tommasinijevi popkoresi, ki uspeva le na petih omejenih lokacijah na Kraškem robu, od Glinščice do Istrskih toplic. Pokazali so tudi nekatere rezultate projekta Interreg med Slovenijo in Hrvaško, LIKE (Living on the Karst Edge/Živeti na Kraškem robu). Skupni cilj projekta je vzpostaviti mehanizem upravljanja in nadzora nad območji Natura 2000, namen pa zmanjšati pritisk na ohranjanje biotske pestrosti in ozavestiti predvsem plezalce glede ohranjanja ogroženih vrst, sta med drugim pojasnila kustos PM dr. Boštjan Surina in Manica Balant, predavatelj in raziskovalka na koprski fakulteti za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije (FAMNIT) Univerze na Primorskem, ki sodeluje v projektu, katerega nosilni partner je Istrska županija.

Manica Balant

Dr. Boštjan Surina.

23. maj, predstavljena knjiga Dediščina molka Milanke Dragar:

V avli papeža Janeza Pavla II. v sklopu frančiškanskega samostana na Trsatu na Reki je bila na Književnem srečanju predstavljena obsežna knjiga Dediščina molka avtorice Milanke Dragar, izdane v slovenski založbi Dragar. O knjigi sta spregovorila dr. Miljenko Dorić, nekdanji saborski poslanec Hrvaške narodne stranke (HNS), in avtorica, uvodoma pa v imenu organizatorja član društva Huda jama, Nikola Modrić. Navzoči aktivisti pa so dogodek izkoristili tudi za zbiranje podpisov proti nedavno sprejeti Carigrajski konvenciji.

Knjiga Dediščina molka govori o povojnih pobojih v Sloveniji, gre pa predvsem za zbrana osebna pričevanja svojcev in spominov drugih ljudi ter tudi nekaterih sodelujočih pri dogodkih, ki po mnenju avtorice še vedno niso dovolj raziskani. Boleča, mučna in težka tema, ki vselej znova opozarja na strahote, ki jih prinese vojna. Naj ob tem dodamo besede, ki jih je poleti 2015, pretresen ob obisku prikritega grobišča Huda jama izrekel britanski zgodovinar Keith Lowe, eden največjih poznavalcev problematike pobojev in avtor knjige Podivjana celina, ki govori o tem, kaj se je dogajalo v Evropi po drugi svetovni vojni: "Zgodovino je treba obravnavati celovito, posledice povezati z vzroki, ne pa iz enega ali drugega obdobja vzeti posameznih delcev, ki učinkujejo kot prirejene resnice. Res je, morija po drugi svetovni vojni je nekaj popolnoma nedojemljivega, gorje premagancem, a začetek te morije se ni začel leta 1945. Maščevanje je le oblika, odgovor, poskus moralnega uravnoteževanja, četudi napačen. Vzrokov za maščevanje pa je bilo leta 1945 obilo." (Mladina, 1. 7. 2015)

Marjana Mirković

Dr. Miljenko Dorić, Marija Dragar in Nikola Modrić. Vse foto; Marjana Mirković

Kaj bomo jedli in kaj nam bodo volitve, ko ne bo več čmrljev in čebel?

Bila je še zima, ko sem se na tej strani Sopotij zmrdovala nad tem, da so v Ilirski Bistrici pri graditvi parkirišč in krožišč padala drevesa, platane, smreke. So, a veselju in resnici na ljubo – zasadili so tudi nova. Ko bodo odrasla, se bodo pridružila platanam in lipam, ki zdaj dehtijo tam v bližini. Mestni park, poimenovan po njegovem ustanovitelju in skrbniku Viljemu Kindlerju, zaradi dreves v teh vročih dneh ohranja blagodejni hlad. V njem se bohotijo ogromni indijski oreškarji, sekvoja, drugi eksote ter domače drevesne in grmovne vrste. V jezeru cvetijo rožnati in beli lokvanji. Narava, ki zdravi. Zmanjšuje stres, upočasnjuje srčni utrip, znižuje tlak …

Dragica Jaksetič

Pred nedavnim sem se vozila čez Avstrijo in Nemčijo. Z avtobusa sem imela lep razgled čez polja in travnike. Prostrane njive vse obdelane, širni travniki vsi pobriti. Na nemški strani nemško-češke meje smo obiskali gozd v zasebni lasti. Zanj skrbi gozdar, ki je obenem tudi lovec. Ker lastniki gozda ljubijo visoke, ravne, neobjedene iglavce, morajo lovci, ki jih lastniki gozda najamejo (in plačajo), v tem gozdu pobiti vse, kar objeda drevje.

Slišala sem zgodbo o Slovenki, ki se je preselila v Združene države Amerike. V svojem kraju in na svojem novem dvorišču je opazila številne jablane, hruške in druge vrste "domačega" sadnega drevja in se je tega zelo, z nostalgijo, razveselila. A jeseni je opazila, da na drevesih ni nobenega jabolka in hruške. Sadja ni, je izvedela, ker ni več opraševalcev, ni čebel in ni čmrljev. Vso to "golazen" je novemu svetu v nekaterih predelih uspelo uspešno odstraniti s kemičnimi sredstvi za zatiranje škodljivcev in bolezni na poljih. Slovenka je razmišljala in se domislila. Šla je kupit črve, sicer namenjene kompostiranju, in jih iz ujetništva (embalaže) spustila na svobodo, na debla sadnih dreves; zašli so tudi med cvetove in jih nehote oprašili.

V nacionalnem parku Šumava na češki strani češko-nemške meje smo stali v gozdu strumnih, vseh enako debelih smrek, brez podrasti. Tu in tam smo se sprehodili čez golosek in izvedeli, da so ta, zdaj svetla, osončena očesa temnega gozda nastala zaradi lubadarja. Treba je posekati vsa napadena drevesa in za vsak primer (preventivo) še vsa zdrava drevesa v krogu!

Na nemški strani te meje, nekdanje železne zavese, smo obiskali nacionalni park Bavarski gozd, ki ga je pred desetletji zelo prizadel vihar. Po burni debati so se v parku odločili, da bodo sanacijo tega razdejanja prepustili zdravljenju narave. To je sprožilo javnomnenjsko vojno. "Štirideset let sem delal in negoval ta gozd, zdaj pa, ko odprem zjutraj okno, zagledam uničen gozd. To je umor gozda," je proti odločitvi uprave parka protestiral nekdanji uslužbenec.

A biodiverziteta v gozdu monokulture smreke, ki je pred viharjem znašala skoraj nič, je danes pomnožena s 1000. Nove vrste "golazni", nove vrste gljiv, flore in favne je "na mestu zločina" eksplodiralo in se začelo širiti v preostale predele parka, in tudi mlademu drevju ne gre slabo.

Res so pridni in marljivi ti Nemci in Avstrijci, ko imajo tako negovane travnike. A ker smo se čeznje vozili brez odmora, nisem imela priložnosti vprašati nikogar, ali pri njih brenčijo čebele in čmrlji in ali se lahko veselijo pogledov na pisane metulje ali petja in žvrgolenja ptičk. Ko pa smo se čez nekdanjo mejo kapitalizma in socializma zapeljali na sončno stran Alp in se prebili skozi vse cestne obljubljanske zamaške, sem si oddahnila ob pogledu na visoko valujoče travnike, na katerih bo (predvsem zaradi vsakodnevnih nalivov) letos uspelo docveteti mojim ljubim marjeticam, travniškim orhidejam, rumenim grabljiščem in modri nokoti. Morda bo pred kosilnicami uspelo preživeti tudi redkim ptičem koscem in drugim vrstam ptic, ki gnezdijo in v življenje vpeljujejo svoje mladiče.

Po nemško-avstrijski izkušnji mi je dokončno jasno, da gozd ni predvsem zato, da bi ga sekali in da travnik ni predvsem zato, da bi ga – že v začetku maja – kosili in tlačili v plastične bale. V pravkar končani volilni kampanji za parlamentarne volitve, ki so bile v nedeljo, 3. junija, ni bilo o teh "postranskih" zadevah izrečene niti besede. A ko ne bo več domačih in divjih čebel in čmrljev, da bi nam opraševali "hrano", ko ne bo več metuljev in ptic, risov in volkov, ki so vsi člen naravnega ravnotežja, se niti od visokih bančnih depozitov in politike ne bo dalo preživeti.

Za konec pa še ena optimistična: v čezmejnem programu Interreg Slovenija – Italija so nam, partnerjem z obeh strani meje, torej v naši Primorsko-notranjski regiji in vaši Primorsko-goranski županiji odobrili dva velika projekta za ohranitev velikih zveri ob ohranitvi vseh dobrobiti velikih ljudi. Tistih, ki razumejo, da lahko (pre)živimo eni in drugi, a le skupaj.

Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Darko Šonc: Državljanstvo vsa leta aktualna tema za rojake na Hrvaškem

Rubriko Srečanja tokrat namenjamo dolgoletnemu vodilnemu predstavniku krovne organizacije, Darku Šoncu, do maja letos na čelu Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH). Njeno vodstvo je prevzel leta 1996 ob selitvi sedeža z Reke v KPD Slovenski dom v Zagrebu, ki je poleg KPD Bazovica in SKD Triglav iz Splita takrat sestavljal krovno organizacijo. Darko Šonc je v vseh dosedanjih mandatih tudi član hrvaškega vladnega Sveta za narodne manjšine (2005–) in slovenskega vladnega Sveta za zamejstvo (2007–), vodi Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb (2003–) in KPD Slovenski dom v Zagrebu (1994–).

Pogovor je potekal v KPD Slovenski dom v Zagrebu, kamor prihaja od malega, odkar se je iz rojstnega Maribora tja preselila njegova družina, ves čas tesno povezana z zagrebškimi rojaki. Ob tej priložnosti smo Darku Šoncu čestitali za naziv častnega predsednika, ki ga je prejel v zahvalo za uspešno dolgoletno delovanje krovne organizacije. Podelili so mu ga na majski volilni skupščini, na kateri je nova predsednica postala dr. Barbara Riman z Reke, kjer bo odslej znova tudi sedež ZSDH. V pogovoru se je Darko Šonc med drugim ozrl na minulo delovanje in današnji položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem, za katero od Slovenije pričakuje, da bo olajšala pridobitev državljanstva in odpravila različen status društev, od Hrvaške pa spremembo volilnega zakona in možnost za poslanca.

Na vprašanje, kako danes gleda na čas, ko je prevzel vodenje krovne organizacije, pravi: "Slovenci na Hrvaškem smo bili nekoliko prezrti, zato smo se tudi s pomočjo veleposlaništva v Zagrebu zavzeli za tesnejše stike." To področje je takrat spadalo v okvir ministrstva za zunanje zadeve, osebe, pristojne za sodelovanje, pa so se stalno menjavale: "Zato je bilo težko vzpostaviti trdnejše vezi, toda sčasoma nam je le nekako uspelo, da smo postali bolj prepoznavni." Priznava, da je močnejšo finančno okrepitev pomenil spremenjen status za društva iz obmejnih hrvaških županij, ki so bila po letu 2000, v času državne sekretarke Magdalene Tovornik, vključena v področje zamejstva in s tem v bogatejšo blagajno, druga pa v področje Slovencev po svetu. "Ta status nas je razdelil. Menim, da to ni pravično, in večkrat sem opozoril na nujno spremembo. Drugo, na kar sem opozarjal, pa je sprejem v slovensko državljanstvo. Pogoje bi morali omiliti, ne pa, da se zaostrujejo – in tu mislim predvsem na zame nesprejemljivih pet let aktivnega delovanja v društvu. Z zavračanjem državljanstev prosilcem iz Hrvaške v času po osamosvojitvi obeh držav smo nepremišljeno izgubili cele družine. Naši rojaki namreč narodno pripadnost tesno povezujejo z državljanstvom, in zavrnjene prošnje so zanje hud udarec; temu smo bili v društvu pogosto priča." Poleg državljanstva in statusa se je v določenem času močneje poudarilo vprašanje izbrisa iz hrvaške ustave: "To ni bila težava za same rojake, šlo je bolj za politični vidik, a resnici na ljubo to na naš položaj ni bistveno vplivalo. Uredilo se je in danes smo zapisani skupaj z vsemi navedenimi dvaindvajsetimi manjšinami." Krovna organizacija je v prvem desetletju sodelovala predvsem z Uradom vlade Republike Hrvaške (RH) za varstvo narodnih manjšin. Vprašanje hrvaškega državljanstva je v drugi polovici devetdesetih let za slovensko skupnost postalo manj aktualno, v Zagrebu se je začela povezovati z drugimi manjšinami in javno predstavljati: "Leta 1997 je bila v dvorani Vatroslav Lisinski organizirana prva prireditev Kulturna ustvarjalnost narodnih manjšin. Sam sem bil vešč organizacije, s tem sem se ukvarjal že prej, in to je pripomoglo k naši uveljavitvi in prepoznavnosti kot dobro organizirane skupnosti. Vključeni smo bili tudi v pripravo Ustavnega zakona o pravicah narodnih manjšin (UZPNM), sprejetega leta 2002, predvsem podpredsednik Franc Strašek, ki je imel kot pravnik več dobrih predlogov, a končno besedilo žal ni bilo sprejeto v izvirni obliki." Sicer pa pravi, da si je za vsak korak na bolje treba močno prizadevati, vse gre veliko počasneje, kot bi človek pričakoval, treba se je veliko učiti, se prilagajati, popuščati in delovati v okviru možnega, ki po navadi zagotavlja veliko manj, kot se kaže na prvi pogled. Nikakor pa ne velja odnehati. Skupaj s Francem Straškom sta se še v prvem mandatu krovne organizacije zavzemala za samostojnega poslanca: "Seveda bi bilo to edino pravično; po volilnem zakonu si bosta številčno močnejši manjšini, kot sta albanska in bošnjaška, ki obenem tudi naraščata, vselej lažje zagotovili sedež v parlamentu. Vendar se bom za poslanca zavzemal tudi v prihodnje, skupaj s spremembo zakona. Pred letom dni sem predlagal tudi ustanovitev ministrstva, pristojnega za narodne manjšine, toda kljub številnim verbalnim podporam javne žal le nisem bil deležen." Kot pravi, se je položaj manjšin izboljšal, tudi zaradi dela Sveta za narodne manjšine RH, ki razporeja sredstva transparentno in na podlagi natanko določenih meril. "Obenem pa je skrb vzbujajoče, da tudi Hrvaška v zadnjem času stopa korak nazaj, naraščata protimanjšinsko razpoloženje in koketiranje z ustaštvom, a vseeno menim, da to ne bo prevladalo in da manjšinske pravice ne bodo okrnjene," dodaja.

In kaj bi položil na srce novemu vodstvu? "Najpomembnejše je ohraniti enotnost krovne organizacije, število društev ni odločilno, pokrita je vsa Hrvaška. Vodstvo mora biti dejavno in sodelovati z vso slovensko skupnostjo, ohraniti enotnost, doseženo z dogovarjanjem in skupnimi stališči; posebej je to pomembno pri narodnih manjšinah, videl sem razdor pri nekaterih in to nikoli ni dobro. Upam, da bo naša enotnost ostala, in prepričan sem, da je dr. Barbara Riman oseba, ki bo to znala uspešno ohraniti in tudi razvijati."

Marjana Mirković

Foto: Andrej Hromin

Foto: Marina Bubnić

Foto: Istog Žorž

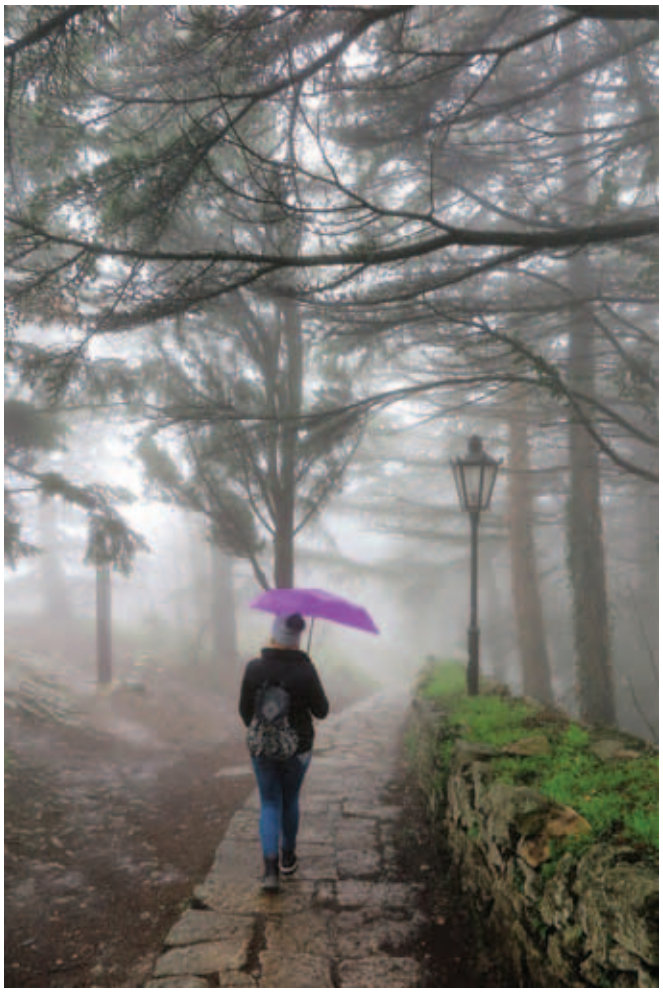

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Dionis Jurić